

Letters from the Morawetz Collection (Musicians of Czech Origin in European Centres at the Turn of the 18th and 19th Centuries)

Jana Vojtěšková

Abstract: The article deals with the oldest music-related documents from the Morawetz collection (most of which come from the collection of Friedrich Donebauer), which the Czech Museum of Music obtained in 2003 and 2008. Specifically, this involves letters of musicians from Bohemia who were working in German-speaking countries around the end of the 18th century and the beginning of the 19th (Jiří Antonín Benda, Leopold Koželuh, Antonín František Bečvařovský, and Jan Václav Hugo Voříšek). The study presents a critical edition of six letters and one receipt and their translations into Czech and English. On that basis, there is an examination of context within the framework of the lives of the individual musicians and of the period musical milieu. The letters document cultural exchange, tastes, and the stylistic orientation of the period as well as of the music business in Europe at the end of the 18th century and the beginning of the 19th. Voříšek's letter documents the period reception of a Mass by Jan Václav Tomášek in Vienna in 1815.

Key words: Richard Morawetz, Friedrich Donebauer, Jan Dismas Zelenka, Jiří Antonín Benda, Leopold Koželuh, Antonín František Bečvařovský, Jan Václav Hugo Voříšek, Breitkopf & Härtel, Václav Jan Tomášek, Franz Xaver Glöggel, Lewis, Houston & Hyde, Johann André, music collection, turn of the 18th and 19th centuries

Artefacts of Czech musicians who left their homeland in the 18th century and moved to remote musical centres are spread all over Europe. Some of this material returned to Czech collections in 2003 and 2008 when the Ministry of Culture of the Czech Republic purchased music, musical manuscripts, and iconography on subject matter pertaining to Bohemian culture from the collection of Richard Morawetz (1881–1965), a former factory

---

This work was financially supported by the Ministry of Culture of the Czech Republic (DKRVO 2019-2023/20.III.c, National Museum, 00023272).

I wish to thank Vlasta Reittererová and Hubert Reitterer for the translations of the letters, revisions of the transcriptions, numerous consultations, and assistance with research.

owner in Úpice,¹ for the National Museum – Czech Museum of Music. The bulk of this collection consisted of the collection of Friedrich Donebauer (1849–1916), who sold it off in 1908 at an auction in Berlin. Donebauer himself had two catalogues published, to the first of which Richard Batka wrote a foreword. The first catalogue appeared in 1894 with a lengthy introduction,² and the second was published in 1900.³ However, of the greatest value to us is the catalogue that Stargardt published in 1908 on the occasion of the aforementioned auction in Berlin.⁴ On the basis of comparisons using the catalogues, we can determine which objects carried over into Morawetz's collection and which ones Morawetz obtained through his own activities as a collector. His collection suffered a troubled fate during and after the war, and we now know it only in a considerably reduced form.⁵

Today, Morawetz's collection is kept at the Czech Museum of Music (hereinafter NM-ČMH) divided among three departments – those responsible for scores, music-related documents, and iconography. As the curator of music-related documents, I devote myself mainly to correspondence or other handwritten communication other than musical notation. Gradually I shall be publishing individual letters from various periods, preparing a critical edition and translation, and writing commentary on important context.⁶ As the first stage I have chosen the oldest stratum of manuscripts, consisting of an inscription written by Jan Dismas Zelenka and also letters by musicians of Bohemian origin who were working in German-speaking countries at the end of the 18th century and the beginning of the 19th: Jiří Antonín Benda, Leopold Koželuh, Antonín František Bečvařovský, and Jan Václav Hugo Voříšek.

These manuscripts are among the oldest not only in Morawetz's collection, but also in the Czech Museum of Music's entire collection of manuscripts. The present article is based on a critical edition of individual letters and their translations into English and Czech. On that basis, it then examines the context of the lives of the individual musicians and of the period and musical environment. Even just from the modest quantity of information in the manuscripts, one can draw certain conclusions about cultural exchange, taste, and period stylistic orientation or about the music business in Europe at the end of the 18th century and the beginning of the 19th.

---

1) Acquisition nos. 116/2003 and 26/2008.

2) BATKA, Richard: *Aus der Musik- und Theaterwelt. Beschreibendes Verzeichnis der Autographen-Sammlung Fritz Donebauer in Prag*, Fritz Donebauer – Löwit & Lamberg, Prag 1894.

3) BATKA, Richard: *Beschreibendes Verzeichnis der Autographensammlung Fritz Donebauer in Prag*, Fritz Donebauer – Löwit & Lamberg, Prag 1900.

4) *Sammlung Fritz Donebauer-Prag. Briefe, Musik-Manuskripte * Portraits zur Geschichte der Musik und des Theaters. Versteigerung vom 6. bis 8. April 1908 durch J. A. Stargardt Verlagsbuchhandlung und Antiquariat*, Berlin W. 35. Lützowstr. 47 (hereinafter *Sammlung*). [Auction Catalogue. Berlin 1908]

5) Concerning Morawetz's collection cf. VOJTĚŠKOVÁ, Jana: *Sbírka Richarda Morawetze* (The Collection of Richard Morawetz), *Muzikologické fórum*, vol. 1, 2012, no. 1, pp. 47–54. The source also gives a clearly organised table of the writers and addressees in question.

6) Editorial work is planned to take place in several stages and should be finished in 2023.

Jan Dismas Zelenka's manuscript has already been discussed elsewhere,⁷ so I will only comment here that it involves a neatly trimmed sheet of paper with signatures and inscriptions of three musicians, with Jan Dismas Zelenka having been the first to sign. Donebauer acquired the list and kept it in his collection in the file *Böhmen. Sammlung von circa 30 Briefen und Schriftstücken böhmischer Componisten*.⁸ Unfortunately, we do not know the source from which he obtained it.

The page bears the autograph signatures of three persons, the first two of whom were members of the musical ensemble at the royal court in Dresden. Zelenka's inscription reads: *À Zelenka Musicien de la Chapelle de S. Majeste Le Roy de Pologne, Electeur de Saxe. a Dresd: 1726 7 Janv[ier]*.⁹ There are also signatures of the Dresden pantalon player and organist Christlieb Siegmund Binder (1723–1789) and of the German composer and author of the well-known dictionary *Historisch-Biographisches Lexicon der Tonkünstler*¹⁰ Ernst Ludwig Gerber (1764–1819). The signatures were probably cut from the cover of a now unknown piece of music that changed hands from Zelenka to Gerber.

This is indicated in part by the amount of five thalers, probably written by Gerber judged from the handwriting. Because of the lack of other sources, we will probably learn nothing more about the fate of this artefact. Nonetheless, this is the only autograph by Zelenka in the collections of the Czech Museum of Music.

The bulk of the correspondence in Morawetz's collection from the last quarter of the 18th century and the beginning of the 19th consists of letters from Bohemian composers

Jiří Antonín Benda (1722–1795)

Copperplate, Christian Gottlieb Geysler after Jacob Wilhelm Mechau, ca. 1778 / Mědirytina, Christian Gottlieb Geysler podle Jacoba Wilhelma Mechau, cca 1778
NM-ČMH F 255

7) Cf. VOJTĚŠKOVÁ, Jana: *The works of Jan Dismas Zelenka in 18th and 19th centuries in Prague*, Clavibus unitis, vol. 4, 2015, no. 1, pp. 85–90 (hereinafter VOJTĚŠKOVÁ 2015).

8) Cf. *Sammlung*, op. cit. in footnote no. 4, p. 14.

9) The dating is not clearly legible. A facsimile of the inscription has been published by VOJTĚŠKOVÁ 2015, op. cit. in footnote no. 7.

10) GERBER, Ernst Ludwig: *Historisch-Biographisches Lexicon der Tonkünstler: welches Nachrichten von dem Leben und Werken musikalischer Schriftsteller, berühmter Componisten, Sänger, Meister auf Instrumenten, Dilettanten, Orgel- und Instrumentenmacher, enthält*, Breitkopf, Leipzig 1790, 2 vols.

who had settled in Vienna, the capital of the monarchy, and who were significantly involved in musical events there. These were Leopold Koželuh and Jan Václav Hugo Voříšek. Jiří Antonín Benda and Antonín František Bečvařovský represent composers who were working in the north in German-speaking countries. Letters and other written messages provide us with interesting testimony about, among other things, the dissemination of musical works between individual centres in Europe.

Apart from the Zelenka manuscript discussed above, the oldest manuscript in Morawetz's collection is confirmation from Jiří Antonín Benda (1722–1795) of the loan of two autographs of the duodramas *Ariadna auf Naxos* and *Medea*. Benda wrote the first of the melodramas, as we now call them, to a text by Johann Christian Brandes for the castle theatre in Gotha, where it was first performed in January 1775. Following its success, Benda also created a musical setting of *Medea* to a text by Friedrich Wilhelm Gotter, and the premiere took place in May of that year in Leipzig. The two duodramas earned relatively great acclaim and were performed many times. It may be assumed that Benda borrowed his manuscripts from the ducal library in Gotha in connection with further performances. Either he needed copies of the works, or he may have made revisions to them. In the year after its premiere, i.e. 1776, *Ariadna* was performed in Dresden, Berlin, Hamburg, and Hanover. By the end of the 1770s it had appeared on theatre programmes 14 times. *Medea* was performed in 1776 in Hamburg and about 15 more times over the next five years.¹¹

Three letters from the composer and pianist Leopold Koželuh (1747–1818) tell us mainly about their author's activities as a music publisher.¹² It is well known that Koželuh held a position of importance in Vienna. The very fact that he could afford to refuse an offer from the Prince-Archbishop of Salzburg to serve as Mozart's successor as court organist shows that he was an important figure in Vienna's musical life at the beginning of the 1780s. He was successful as a piano teacher and composer. Then in 1792 he was appointed Kammer Kapellmeister and court composer. Not entirely fairly, the musicological literature portrays him as an enemy of Mozart, and it is often emphasised that he was given the position at court as Mozart's successor, but with a much higher salary. The sources tell us that Koželuh was not a popular person in musical circles in his day,¹³ his behaviour towards others was arrogant and dismissive, as Václav Jan Tomášek corroborates in his autobiography, for example.¹⁴

Koželuh founded a music publishing company in Vienna in 1784. Later, he turned over management of the company to his brother Antonín Tomáš. The letters published here

---

11) Cf. BRÜCKNER, Fritz: *Georg Benda und das deutsche Singspiel*, Sammelbände der internationalen Musikgesellschaft, vol. 5, 1904, no. 4 (August), pp. 609–610. Retrieved from: <https://www.jstor.org/stable/929251> [accessed on 4 July 2021].

12) All three letters were first published in POŠTOLKA, Milan: *Leopold Koželuh. Život a dílo* (Life and Work), Státní hudební vydavatelství, Praha 1964 (hereinafter POŠTOLKA). They are mentioned only marginally in the footnotes of the monograph.

13) Cf. e.g. POŠTOLKA, Milan: *Joseph Haydn a naše hudba 18. století* (Joseph Haydn and Czech Music of the 18th Century), Státní hudební vydavatelství, Praha 1961, pp. 47–49.

14) "Koželuh was not moved to act with cordiality, treating me as a stranger although we were compatriots..." Cf. *Vlastní životopis Václava Jana Tomáška* (The Autobiography of Václav Jan Tomášek), ed. Zdeněk Němec, Topičova edice, Praha 1941, p. 86 (hereinafter NĚMEC).

indicate that he handled publishing matters personally from 1787 to 1796. The first letter, dated 1787, is addressed to the Leipzig publisher Johann Gottlob Breitkopf. Koželuh had sent him his new *Trois Symphonies à Grand Orchestre* (TK I:3-5), and he also asked that enclosed packages be forwarded to booksellers in Berlin (Hummel) and Hamburg (Siemers). Koželuh did not publish only his own works, however, as is documented by a letter to the Linz conductor, music director, and music seller Franz Xaver Glöggel from the same year. With this letter, Koželuh enclosed a list of works from his Viennese company, but it has not been preserved, unfortunately. The terms of the business transaction are also stated. A third letter is then addressed to the London publisher Lewis, Houston & Hyde,¹⁵ which took over the company in 1795 from John Bland, with whom Koželuh met in person during his visit to Vienna. Here, Koželuh announces the Viennese publication of his *Trios Sonates Pour le Clavecin ou Piano Forte Avec l'accompagnement d'une Flute ou d'un Violon et Violoncelle ... Oev. 41* (TK IX:34-36, Trios in B flat major, D major, and G major), and he asks that they be published at the same time in London as well. However, the trios probably were not published in London. Apart from the Viennese edition, no other preserved printing of these compositions has been found.

Besides members of the well-known Benda family, another of the musicians who left Bohemia for the countries of northern Germany was Antonín František Bečvařovský, whose surname is also sometimes spelled Beczwarżowsky (1754, Mladá Boleslav – 1823, Berlin). After studying thoroughbass with Kuchař and working briefly as the organist at St James' Church in Prague, he departed for Germany, where he became the organist at the main cathedral in Braunschweig and in ca. 1787 the Kapellmeister at the court of Duke Ferdinand von Braunschweig-Wolfenbüttel. Thereafter he spent some time in the Bavarian city Bamberg, and in ca. 1800 he moved to Berlin, where he remained until his death.¹⁶ The two letters preserved in Morawetz's collection date from the time when he was working in Bamberg and Berlin. They are addressed to music publishers and inform us about the publishing and dissemination of music in Europe at the turn of the 18th and 19th centuries.

The first of these letters, sent to the publisher André in Offenbach, Germany, concerns the publication of Bečvařovský's own works. Much had probably already been decided during André's previous visit to Bamberg. While staying there, André became ill, and that is why Bečvařovský asked André about his health. André's answer was optimistic, but the following year he died at the relatively young age of 58. André did, in fact, issue six songs with piano that the composer offered for publication with a dedication to Louise of Mecklenburg-Strelitz, the Queen of Prussia and wife of King Frederick William III. This is indicated by, among other things, a review in the journal *Allgemeine musikalische Zeitung* no. 42,

---

15) Another letter from L. Koželuh to the London firm dated 20 Jan. 1796 has been preserved at the Nationalbibliothek in Vienna; see <http://data.onb.ac.at/rec/AC14192865>.

16) Cf. KADLEC, Oldřich: *František Antonín Bečvařovský (1754-1823). Příspěvek k poznání života a díla* (František Antonín Bečvařovský [1754-1823]. A Contribution to Knowledge of His Life and Works), master's thesis, Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, Praha 1969.

(17 July) 1799,¹⁷ and by a preserved specimen in the music collection of the personal royal library at the palace in Berlin.¹⁸ Bečvařovský wished to present the music to the queen in person, thereby probably laying the groundwork for his subsequent activity in Berlin. We do not know, however, what he meant by a “biography”, two specimens of which were to have been printed on beautiful paper. No biography has been preserved with the letter. Bečvařovský also writes about a piano concerto that he intended to have André publish. It is not clear whether André managed to publish it,¹⁹ but preserved in the aforementioned music collection of the personal royal library at the palace in Berlin²⁰ is a *Concerto pour le Forte-Piano mit Orchester*, which may have been the same concerto as the one mentioned here in the letter. The composer probably had a good personal relationship with the publisher and could take the liberty of making a reference to the Bamberg priests who were fearfully awaiting secularisation. Secularisation did not take place until a few years later (in 1802–1803), but things were probably already heading in that direction.

The second letter is addressed to the publisher Breitkopf & Härtel in Leipzig. Here, Bečvařovský first provides a contact to Friedrich Wilhelm Pixis (1755–1820), father of Friedrich Wilhelm Pixis (1785–1842), later a professor of violin at the Prague Conservatoire and the illustrious founder of the Prague school of violin playing. At the time, the father was on a tour of Poland and Russia with his two sons. He asked for the printing of portraits of his sons and for them to be sent by Mr. Biller, treasurer of the Prussian Royal Chamber in Breslau.²¹

Another letter from Bečvařovský was sent later from his new place of employment in Berlin, where the composer was also active as a teacher and conductor. He asks to be sent Friedrich Wilhelm Marpurg’s theoretical treatise *Anfangsgründe der theoretischen Musik*, first published in Leipzig by Johann Gottlob Immanuel Breitkopf in 1757. He also requests selected pieces of music. He chose the first three from among the offerings in *Intelligenzblatt zur Allgemeinen musikalischen Zeitung* (No. 22, July 1803). He also asks mainly for piano music by Mozart (*Six Dances for Piano* from the opera *Die Zauberflöte* and a piano vocal score of a chorus from the opera *Thamos*) and for piano concertos by Beethoven and Mašek²² as well as newer sonatas by Beethoven, Mašek, Dušek, and Cramer for his more advanced pupils. In addition, he ordered five printed specimens of compositions by Clementi, which were

17) Cf. footnote no. 53.

18) Cf. footnote no. 57.

19) André published Bečvařovský’s *Concerto pour le Clavecin ou Piano-Forté, avec accompagnement de 2 Violons, 2 Hautbois, 2 Cors, Alto et Violoncelle composé et dédié à Madame la Baronne de Tillau, née Baronne de Honrodt, par Beczwarzowsky, Oeuvre I*, No 634, A Offenbach sur le Mein, chez Jean André. Also: *Concerto en Rondo pour le Clavecin ou Piano-Forte, avec accompagnement de deux Violons, deux Haubois, deux Cors, Basson, Alto et Basse, composé et dédié à Son Altesse Serenissime Madame la Princesse Caroline de Brunswick, etc. par Antoine Beczwarzowsky. Oeuvre 2me*, No 736, A Offenbach sur le Mein, chez J. André.

20) Cf. footnote no. 57.

21) Cf. footnote no. 64.

22) Cf. footnote no. 71.

popular then. He intended to purchase music from Breitkopf repeatedly, so he asked that he still be included amongst the subscribers.

A letter from Jan Václav Hugo Voříšek (1791–1825)²³ to his teacher Václav Jan Tomášek²⁴ dated May 1818²⁵ provides very important testimony. It primarily concerns a performance of Tomášek's *Mass in E flat major*²⁶ in Vienna. The Mass was dedicated to King Frederick Augustus I of Saxony and was composed to commemorate the defeat of the French at the Battle of Kulm (Chlumec) in 1813. Voříšek, who greatly admired Tomášek's style, wrote: *"All of the listeners were surprised that still today a composition of such serious content can appear, in which dignity is combined with originality. After all, the modern style, which is already guilty of blasphemous mischief in private rooms, has now even crept into the church."*

Voříšek also passed on to Tomášek an invitation from the publisher Sigmund Anton Steiner and his company S.A. Steiner & Co. Haslinger to submit contributions to their periodical *Allgemeine musikalische Zeitung mit besonderer Rücksicht auf den österreichischen Kaiserstaat*, published from 1817 to 1824. Previously, there had not been any articles in the periodical about musical events in Prague or more extensive theoretical studies on music. Tomášek then actually sent reports to the Viennese journal. His first contributions were unsigned, then he sent a lengthier contribution about the Italian soprano Angelica Catalani.²⁷ At the end of the letter, Voříšek reports that he was invited by the *Gesellschaft der Musikfreunde* in Vienna to compose an oratorio for them. Because he had never before composed such a large work in this genre, he hesitated over whether to accept the offer. Then at the last meeting of the society, he had proposed that the job be offered to Beethoven.

Jan Václav Hugo Voříšek (1791–1825)
Lithograph, Adolph Friedrich Kunike, Vienna,
ca. 1820 / Litografie, Adolph Friedrich Kunike,
Vídeň, cca 1820
NM-ČMH F 8

23) Besides correspondence, Morawetz's collection at the ČMH has also preserved the autograph of Voříšek's song titled *Liedchen (von A. J. Schmied)* with the text *Freundschaft lehrt in Kummertagen* (NM-ČMH Tr B 629) and a reconstruction in Voříšek's own hand of the score to the *Piano Septet*, op. 74 by Johann Nepomuk Hummel (NM-ČMH Tr B 605).

24) Tomášek reminisces about his pupil Voříšek in his autobiography; cf. NĚMEC, op. cit. in footnote no. 14; also see footnote no. 83.

25) A Czech translation of the letter has been published in HNILÍČKA, Alois: *Fragmenty k uměleckému profilu Tomáškovu* (Fragments on Tomášek's Artistic Profile), Dalibor, vol. 39, nos. 14–15 (23 June 1923), pp. 107–109.

26) Cf. footnote no. 80.

27) Angelica Catalani (1780–1849) toured Europe from 1817 to 1824. Cf. footnote no. 87.

The letters being discussed from Morawetz's collection mostly came from Donebauer's collection, so they were acquired in 1908 at the latest. The question of the source of Donebauer's acquisition remains unanswered. It seems that a considerable number of the letters come from publishing houses, whether that of Breitkopf & Härtel in Leipzig, André in Offenbach, Germany, Leopold Koželuh in Vienna, or S.A. Steiner in Vienna.

In connection with the letters from musicians of Bohemian origin from the early 19th century, there is also correspondence by German authors on subject matter pertaining to Bohemian culture. A significant share of this belongs to Carl Maria von Weber, whose letters in Morawetz's collection (G 13723–13726) have already been discussed elsewhere.²⁸ There is also a letter from Johann Gottlieb Naumann (G 13697). The material by Czech authors includes a large and very interesting bundle of ten of Tomášek's letters (G 13658–13665 and G 13684). Among them, one letter from Johann Wolfgang Goethe addressed to Václav Jan Tomášek is of particular importance. Tomášek himself then wrote nine letters to various addresses. In view of its importance and volume, that correspondence will be published elsewhere.

---

28) VOJTĚŠKOVÁ, Jana: *Několik pramenů z doby působení Carla Marii von Webera ve Stavovském divadle / Several Sources Pertaining to Carl Maria von Weber's Work for the Estates Theatre in Prague*, *Musicalia*, vol. 5, 2013, nos. 1–2, pp. 57–64 (Czech version), pp. 65–77 (English version).

The editions of the individual letters are based on a diplomatic transcription, whereby the editorial treatment of the text is as close as possible to the original. Errors of spelling and capitalisation have been retained. The symbol [!] or in some cases corrected versions in square brackets are used only to draw attention to those instances where the reading would be incomprehensible or misleading. Omitted words that are important for context have been added in square brackets. Crossed-out text has been retained. Illegible letters or words are indicated by [...], and illegible crossed out passages by [⋯]. Words inserted above or below are incorporated into the text using the symbols \ / and / \. Abbreviations are not written out; in exceptional cases they are written out or explained in the footnotes. Addresses on envelopes or at the beginnings of letters are transcribed at the beginning of the letter. The ends of individual lines of text are indicated by vertical lines: |. Titles of works are left in the form used by the writer, and the correct versions are given in the footnotes. Horizontal lines indicating the doubling of the consonants $\bar{m}$ and $\bar{n}$ are written out typographically with smaller font for the second letter: $\bar{m}=mm$ $\bar{n}=nn$. For longer letters, breaks between individual pages are indicated by the symbol ||.

Edice jednotlivých dopisů vychází z diplomatického přepisu, kde se editorské zpracování textu co nejvíce blíží originálu. Ponechány jsou pravopisné chyby, špatně použitá velká a malá písmena. Jen v případě, že by čtení bylo nesrozumitelné nebo mohlo být chybně interpretováno, je upozorněno [!] nebo je správná verze uvedena v hranaté závorce. Omylem vynechaná slova, která jsou důležitá pro kontext, jsou doplněna v hranaté závorce. Škrtnutý text je ponechán. Nečitelná písmena nebo slova jsou označena [...], škrtnutá nečitelná pak [⋯]. Slova vložená shora nebo zdola jsou začleněna do textu s vyznačením \ / a / \. Zkratky nejsou doplňovány, pouze ve výjimečných případech jsou doplněny nebo vysvětleny v podčarových poznámkách. Adresy na obálce nebo v úvodu dopisu jsou přepsány v úvodu dopisu. Jednotlivé řádky se vyznačují svislými čarami |. Názvy děl jsou ponechány ve tvaru, v němž je uvádí pisatel, správná verze se pak nachází v podčarové poznámce. Vodorovné čárky vyznačující zdvojení souhlásek $\bar{m}$ a $\bar{n}$ se rozepisují typograficky menším typem druhého písmene: $\bar{m}=mm$ $\bar{n}=nn$. V případě delších dopisů jsou označeny předěly mezi jednotlivými stranami ||.

Benda, Georg
Gotha, 18. 6. 1776 (G 13 628)

Hirduch wird von mir bescheiniget
daß ich die 2. Duodramas, Ariadna
und Medea, so der herzog. Thea-
tralisch-Musikalischen Bibliothec
zugehören, im Besitz hab und sie
auf jedermaligen Befehl Sr Excl
des Herrn Obermarschalls abzu-
geben mich erbieth. Gotha d. 18. Jun.
1776.

G. Benda

Hirduch wird von mir bescheiniget daß ich die 2. Duodramas, Ariadna²⁹ und Medea,³⁰ so der herzog. Theatralisch-Musikalischen Bibliothec zugehören, im Besitz habe und sie aufjedermaligen Befehl Sr Excl des Herrn Obermarschalls abzugeben mich erbieth.
Gotha d. 18ten. Jun. 1776.

G. Benda

I hereby confirm that I am in possession of the two duodramas, Ariadna and Medea, which belong to the duke's theatrical-musical library, and I am willing to hand them over at any time at the command of His Excellency, the Chief Marshal.
Gotha, 18 June 1776

G. Benda

Tímto potvrzuji, že dvě duodramata, Ariadnu a Medeu, která náležejí vévodské divadelně-hudební knihovně, mám ve vlastnictví a jsem ochoten je kdykoliv na příkaz Jeho Excelence pana vrchního maršálka odevzdat.
Gotha, 18. června 1776

G. Benda

29) Modern edition: BENDA, Georg Anton: *Ariadne auf Naxos*, Editio Supraphon, Praha 1984. / Novodobá edice: BENDA, Georg Anton: *Ariadne auf Naxos*, Editio Supraphon, Praha 1984.

30) GOTTER, Friedrich Wilhelm – BENDA, Georg Anton: *Medea*, ed. Jörg Krämer, Bärenreiter, Kassel – Basel – London – New York – Praha [2018], Akademie der Wissenschaften und Literatur, Mainz.

Koželuh, Leopold: Breitkopf, [Johann Gottlob Immanuel] Wien, 28. 3. 1787 (G 13 645)

Herrn Herrn Breitkopf | berühmter Buchhändler | zu Leipzig³¹

Wien den 28ten März 1787.

prs: 2. Apr.

Hochedlgeborner³²

Hochzuehrender Herr!

Den 23ten dieses hat der Fuhrmann Christoph Krumbiegl 2 zusammengebundene Päckgen zur weiteren Übergabe an für Hochedlgebohrn von mir erhalten, sie wiegen 6l.³³ und die Fracht davon ist mit 3 fr. vorabgerundet worden. Das eine mit H: B: Leipzig gezeichnet – worin 20. Exempl: Volume I Trois Simphonies à Grand Orchestre composées par L: Koželuch³⁴ à 5 f. zusam in Wiener Cours 100 fr – betragend, gehöret für Euer Hochedlgrbn. allein; jenes hingegen in der gewichsten Leinwand so in diesem Päckgen sich vorfindet ist für den Herrn Hummel³⁵ nach Berlin bestimmt. Endlich das mit H: G: S: Hamburg gezeichnet, gehört dem H: Joh: H: Siemers³⁶ in Hamburg, wohnhaft bei der grossen neuen Michaelis Kirche, welche Euer Hochg. nach der gehörigen Adresse auf das baldigste weiters zubeförden belieben wollen; und die ausfallenden Frachtspesen dieser Päckgen belieben Euer Hochedlgb: sich sogleich zurückzahlen zu lassen, mich aber gelegenheitlich zu benachrichtigen, wie Sie alles richtig erhalten haben, der – mich empfehend mit ausnehmender Hochachtung verharre Eurer Hochedlgebohrnen

Gehorsamster Diener

Koželuch Compositor mp.

31) Johann Gottlob Immanuel Breitkopf (1719–1794) was a famed Leipzig publisher and music dealer. From 1762 to 1787 he published a catalogue of works he had printed, in which he included the incipits of compositions to facilitate orientation. Cf. *The Breitkopf Thematic Catalogue: The Six Parts and Sixteen Supplements 1762-1787*, ed. Barry S. Brook, Dover Publications, New York 1966 (hereinafter BROOK). / Johann Gottlob Immanuel Breitkopf (1719–1794), proslulý lipský nakladatel a obchodník s hudebninami. V letech 1762–1787 publikoval katalogy jím vydaných děl, kde pro lepší orientaci uváděl i incipity skladeb. Srov. *The Breitkopf Thematic Catalogue: The Six Parts and Sixteen Supplements 1762-1787*, ed. Barry S. Brook, Dover Publications, New York 1966 (dále BROOK).

32) The letter was first published in POŠTOLKA, cf. op. cit. in footnote no. 12, p. 130, footnote no. 160. / Dopis poprvé publikoval POŠTOLKA, srov. op. cit. v pozn. 12, s. 130, pozn. 160.

33) The reading is ambiguous; probably 6 l: It is likely that this is a Viennese pound (“Libra” or “Pfund”, 0.56006 kg), which was in use in Austria from 1765 to 1876. / Čtení není jednoznačné, asi 6 l: Pravděpodobně šlo vídeňskou libru (0,56006 kg), která byla v Rakousku platná v letech 1765–1876.

34) This involves symphonies listed in Poštolka’s thematic catalogue as I:3-5 *Symphonies in D major, F major, and G minor*, which were published by Koželuh’s own company in Vienna in 1787. / Jde o symfonie podle Poštolkova tematického katalogu I:3-5 *Symfonie D dur, F dur, g moll*, které vydal Koželuh ve vlastním nakladatelství ve Vídni v roce 1787.

35) Johann Julius Hummel (1723–1798) began working as a music publisher in Amsterdam, and in 1770 he established a music publishing and printing company in Berlin, where he eventually relocated. / Johann Julius Hummel (1723–1798), jako vydavatel hudebnin začínal v Amsterdamu, roku 1770 otevřel vydavatelství a tiskárnu hudebnin v Berlíně, kam posléze přesídlil.

36) Georg Johann Heinrich Siemers (1763–1846) [?]. Amongst the members of the extended Siemers family were merchants and bankers. / Georg Johann Heinrich Siemers (1763–1846) [?]. Siemersové byli rozvětvená obchodnická a bankéřská rodina.

To Mr. Breitkopf | famed bookseller | in Leipzig

Vienna, 28 March 1787.

received: 2 April

Most highly born
and honoured Sir!

On the 23rd day of this month the carter Christoph Krumbiegl received from me two packages bound together to be forwarded to [Your] Highborn Nobleness, weighing 6l [6 pounds?], the price of import being rounded off to 3 florins. One is labelled H: B: Leipzig – it contains 20 specimens of Volume I *Trois Simphonies à Grand Orchestre composées par L: Koželuch* à 5 florins, amounting to a total of 100 florins at the Viennese rate – those belong to Your Highborn Nobleness, and the second parcel in a waxed canvas contained in that package is intended for Hummel in Berlin. Finally, the package labelled H: G: S: Hamburg belongs to Mr. Joh: H: Siemers in Hamburg, who resides near the large, newly built St Michael's Church, and if Your Highborn Nobleness would be so kind, please have it delivered as soon as possible to the address in question; Your Highborn Nobleness should kindly make payment for the remaining fees for transport, but if that is the case, please send me a message – I send my regards, and I remain with exceptional respect for your Highborn Nobleness

Your most obedient servant
Koželuch, composer; (signed)

Panu Breitkopfovi | proslulému knihkupci | v Lipsku

Vídeň, 28. března 1787.

přijato: 2. dubna

Vysoceurozený
velectěný pane!

Dne 23. tohoto měsíce ode mě obdržel forman Christoph Krumbiegl 2 společně svázané balíky k dalšímu předání pro [Vaši] Vysokourozenost, váží 6l [6 liber?] cena za dovoz byla zaokrouhlena na 3 zl. Jeden je označen H: B: Leipzig – v tom je 20 exemplářů Volume I *Trois Simphonies à Grand Orchestre composées par L: Koželuch* à 5 zl., celkem to obnáší ve vídeňském kurzu 100 zl., – ty náležejí Vaší Vysokourozenosti, druhá zásilka ve voskovaném plátně, nalézající se v tomto balíku, je určena pro pana Hummela do Berlína. Konečně balík, označený H: G: S: Hamburg, patří panu Joh: H: Siemersovi v Hamburku, který bydlí u velkého nového kostela sv. Michaela, a Vaše Vysokourozenost ať je tak laskava a na příslušnou adresu ho co nejdříve dá doručit; zbývající poplatky za dopravu ať si laskavě Vaše Vysokourozenost nechá ihned zaplatit, mně však příležitostně podá zprávu – poroučím se a zůstávám s výjimečnou úctou
Vaší Vysokourozenosti

nejposlušnější služebník
Koželuch skladatel v. r.

Herrn | Herrn Franz Xav. Glöggl.³⁷ | Tonkünstler und Musik Commissionaire | wohnhaft N° 41. | im Schmidturm.³⁸ zu Linz

37) Franz Xaver Glöggl (1764–1839) was the conductor of the theatre orchestra and later music director (Musikdirektor) in Linz, Salzburg, and Passau. He was also a music theorist and historian, and he ran a company that sold music. He was respected in musical circles and engaged in correspondence with Mozart and both Haydns. The letter was first published in POŠTOLKA, cf. op. cit. in footnote no. 12, pp. 130–131, footnote no. 161. / Franz Xaver Glöggl (1764–1839), dirigent divadelního orchestru a později hudební ředitel (Musikdirektor) v Linci, Salcburku a Pasově. Byl též hudebním teoretikem a historikem a vedl obchod s hudebninami. Byl respektován v hudební oblasti, dopisoval si s ním Mozart i oba Haydnové. Dopis poprvé publikoval POŠTOLKA, srov. op. cit. v pozn. 12, s. 130–131, pozn. 161.

38) The address is probably inaccurate. Schmidturm was the name of a tower in Linz's medieval fortifications, and near it there was a country house (Landhaus). At this location, Glöggl gave a marionette performance later (after 1794), when he bought the marionettes from the closed wooden theatre. Cf. Linzer Tages-Post, 1902, no. 45 (9 Nov.), p. [26]. / Adresa je pravděpodobně nepřesná. Schmidturm se nazývala věž ve středověkých hradbách v Linci, u níž byl venkovský dům (Landhaus). V této lokalitě dával Glöggl později (po r. 1794) loutková představení, když odkoupil marionety ze zrušeného dřevěného divadla. Srov. Linzer Tages-Post, 1902, č. 45 (9. 11.), s. [26].

Wien d. 4e April 1787

Wohledler, Hochgeehrtester Herr!

In dem beiliegenden Verzeichnisse³⁹ werden Sie ersehen, was für musikalische Werke von meiner Verfassung sich in meinem hiessigen Musik-Magazine befinden, davon Sie also gegen folgende Bedingnüssen nach Belieben verlangen können, so viel Sie benöthigen; Von meinen eigenen Auflagen gebe ich Ihnen 30. per Cent [...] und halbjährigen Termin zur Zahlung, – dagegen müssen Sie alle Werke auf Ihre eigene Rechnung nehmen, da ich fest entschlossen bin, auf Commission nichts zu geben; Nach Ihrem [...] Schreiben vom 12^e März erklären Sie sich ohnedem, daß [...] verschiedene Nachfragen bei Ihnen bereits geschehen sind, so ist es demnach um so leichter für Sie, selbe sogleich absetzen zu können. Herr Hoffmeister⁴⁰ hat Ihnen freilich nichts senden können, weil Er von mir nichts hat, und ohne prompter Bezahlung auch nichts erhalten wird. Herr Tischbauer⁴¹ hat nichts mehr von mir, ich habe von ihm alles wieder zurückgenommen; eben mir [...] schienn es, daß er musikalische Handlungen nicht verstehe. Wenn Ihnen meine Bedingnüsse gefällig sind, so geben Sie mir Ihre Antwort, und ich erharre mit aller Hochachtung Euer Wohledl.

Ergebenster

Koželuch Compositor mp.

Mit Nächstem wird von meinem Verlag ein Catalog erscheinen, und Sie können auch von den berühmtesten fremden Kompositore alle Gattungen der Musik haben, und wenn von diesen auch etwas benöthigten, so gebe ich Ihnen auf obige Bedingnüss 20 p:Cent.

To Mr. Franz Xav. Glögg! | musician and music merchant | residing at no. 41. | Schmidtturm. [?] in Linz

Vienna, 4 April 1787

Most noble and highly respected Sir!

From the enclosed list, you will discover what musical works of my authorship are available from my local company, and under the conditions stated below you may choose as many as you need of whatever you like. From my own editions, I shall give you 30 percent with payment due in half a year; but you must take all of the compositions at your own expense, because I have made the firm decision not to sell anything on commission. In any case, in your letter dated 12 March you stated that you have already received various inquiries, so it shall be all the easier for you to sell them immediately. Mr. Hoffmeister, however, was not able to send you anything because he does not have anything from me, and without immediate payment he shall not get anything, either. Mr. Tischbauer no longer has anything from me; I have already taken back everything from him because it seemed to me that he does not understand the music business. If you find my terms acceptable, send me a response, and with all respect for Your Nobleness, I remain

your most devoted servant

Koželuch, composer (signed)

39) The list has not been preserved with the letter. / Soupis se spolu s dopisem nedochoval.

40) Franz Anton Hoffmeister (1754–1812) was a Viennese music publisher and composer. / Franz Anton Hoffmeister (1754–1812), vídeňský hudební nakladatel a skladatel.

41) An unidentified person. This probably was not a music dealer. He does not appear in WIDMAIER, Tobias: *Der deutsche Musikalienhandel*, Pfau-Verlag, Saarbrücken 1998. / Neidentifikovaná osoba. Nejednalo se asi o obchodníka s hudebninami. Neuvádí ho WIDMAIER, Tobias: *Der deutsche Musikalienhandel*, Pfau-Verlag, Saarbrücken 1998.

A catalogue will be appearing soon from my publishing company, and you can also choose from amongst works in all musical genres by the most famous foreign composers, and if you also require some of these works, I shall give you 20% on the terms stated above.

Pánu | panu Franz Xav. Glögglovi | hudebnímu umělci a obchodníku s hudebninami | bytem č. 41. | Schmidturn. [?] v Linci

Vídeň, 4. dubna 1787

Veleušlechtilý, velevážený pane!

Z přiloženého seznamu zjistíte, jaká hudební díla mého autorství se v mém zdejší obchodě nacházejí, z nich za následujících podmínek můžete žádat podle libosti, kolik potřebujete. Z mých vlastních vydání Vám poskytnu 30 procent a půlroční lhůtu k zaplacení, – zato musíte všechny skladby vzít na svůj vlastní účet, neboť jsem pevně rozhodnut, do komise nic nedávat. Podle Vašeho dopisu z 12. března beztoho oznamujete, že se u Vás už sešly různé dotazy, takže pro Vás bude tím snazší, hned je moci odbavit. Pan Hoffmeister Vám ovšem nic poslat nemohl, neboť ode mě nic nemá, a bez okamžitého zaplacení také nic nedostane. Pan Tischbauer už ode mě nic nemá, všechno jsem od něj vzal zpátky; zdálo se mi totiž, že obchodování s hudebninami nerozumí. Pokud se Vám moje podmínky zamlouvají, podejte mi odpověď a zůstávám s veškerou úctou Vaší ušlechtilosti

nejoddanější

Koželuch skladatel v. r.

Zanedlouho vydá moje vydavatelství katalog, a můžete mít také od nejslavnějších cizích skladatelů všechny druhy hudby, a pokud z nich také budete něco žádat, pak Vám je poskytnu za shora zmíněné podmínky 20 procent.

Koželuh, Leopold: Lewis, Houston et Hyde Wien, 9. 1. 1796 (G 13 647)

de Vienne | a Messieurs | Messieurs Levrís,⁴² Houston et Hyde | No 45 High Holborn | London

Vienne 9 Jenär 796.

Messieurs⁴³

Je Vous envoie la Lettre pour Madame la Princesse de Galles,⁴⁴ e l'accompagnement de l'œuvre 41⁴⁵ je Vous ai envoie le 25 du mois de Novembre de l'anne passe,⁴⁶ on publiera cet œuvre ici a Vienne le dix Fevrier prochain⁴⁷ faites aussi pour 1 publier a ce tems, j attens Votre Lettre d Echange e j ai l'honneur d'etre Messieur

Votre tres humbl

Ser: L: Koželuch

Maitre de chapelle de l'Empereur.

Faites mes respects a Mademoiselle de North.⁴⁸

Vienna, 9 January 1796

Gentlemen,

I am sending you a letter for the Princess of Wales; I sent you the accompaniment to opus 41 on 25 November of last year. This work will be published in Vienna on the 10th day of next February. Also arrange for it to appear at that time; I await your response and have the honour to remain, gentlemen,

Your most humble

servant L. Koželuch

Kapellmeister to the Emperor.

Pass on my respectful greetings to Miss de North.

42) In 1795 the publishing firm Lewis, Houston & Hyde took over the company from John Bland, whom Koželuh had met in person during Bland's visit to Vienna. Cf. POŠTOLKA, op. cit. in footnote no. 12, p. 324. More correspondence with John Bland is found in the manuscript department of Vienna's Nationalbibliothek. The firm probably did not publish Koželuh's trios. / Nakladatelská firma Lewis, Houston & Hyde převzala v roce 1795 podnik od Johna Blanda, se kterým se Koželuh osobně setkal během jeho návštěvy ve Vídni. Srov. POŠTOLKA, op. cit. v pozn. 12, s. 324. Další korespondence s Johnem Blandem se nachází v rukopisném oddělení vídeňské Nationalbibliothek. Firma pravděpodobně Koželuhova tria nevydala.

43) A facsimile of the original has been printed in the Časopis Národního muzea (Journal of the National Museum), vol. 31, 1962, nos. 131–132, p. 91 and in Poštolka's monograph (op. cit. in footnote no. 12, fig. 8, transcription *ibid.*, p. 135, footnote 268). / Faksimile originálu otištěno v Časopisu Národního muzea, roč. 31, 1962, č. 131–132, s. 91 a v Poštolkově monografii (op. cit. v pozn. 12, obr. 8, přepis *tamtéž* s. 135, pozn. 268).

44) Caroline Amalie Elisabeth von Braunschweig-Wolfenbüttel (1768–1821); in 1795 she married the Prince of Wales, George Augustus, the future King George IV of England. / Karolina Brunswick-Wolfenbüttel (Caroline Amalie Elisabeth von Braunschweig-Wolfenbüttel) (1768–1821), v roce 1795 provdaná za waleského prince Jiřího Augusta, budoucího britského krále Jiřího IV.

45) *Trios Sonates Pour le Clavecin ou Piano Forte avec l'accompagnement d'une Flute ou d'un Violon et Violoncelle ... Oev. 41...* Poštolka's thematic catalogue IX:34–36 (Trios in B flat major, D major, and G major), cf. POŠTOLKA, op. cit. in footnote no. 12, p. 231. / *Trios Sonates Pour le Clavecin ou Piano Forte avec l'accompagnement d'une Flute ou d'un Violon et Violoncelle ... Oev. 41...* Poštolkův tematický katalog IX:34–36 (Tria B dur, D dur a G dur), srov. POŠTOLKA, op. cit. v pozn. 12, s. 231.

46) The compositions had probably been written before this date. / Skladby byly pravděpodobně komponovány před tímto datem.

47) Koželuh had them published by his Viennese company on 12 March 1796. / Koželuh je vydal ve svém vídeňském nakladatelství 12. 3. 1796.

48) An unidentified person. / Neidentifikovaná osoba.

Pánové

Posílám Vám dopis pro paní kněžnu de Galles, doprovod opusu 41 jsem Vám poslal 25 listopadu loňského roku. Toto dílo vyjde ve Vídni desátého příštího února. Zařídte také, aby vyšlo v tomto čase, očekávám Vaši odpověď a mám čest být pánové

Váš velmi oddaný

Služebník L. Koželuch
Kapelník Císaře.

Vyřídte mé uctivé pozdravy slečně de North.

Bečvařovský, Antonín František: André, J[ohann]⁴⁹ Bamberg, 24. 11. 1798 (G 13 673)

Bamberg den 24. Novb 98.

Ihr Schreiben, oder Vielmehr der inhalt dessen, daß Sie so wohl sind⁵⁰ hat mir wahrhafte Freude gemacht, daß meine Lieder erst in zwey Monathen fertig werden, ist mir leid, wenn es Ihnen nur einigermassen zu machen möglich ist? so haben Sie doch die Freundschaft und lassen Sie solche bis zum Ende des zukünftigen Monaths Decb: fertig machen, denn ich gehe im anfang nach Berlin, und werde gewiß eine gute Gelegenheit haben solche, der Königin⁵¹ selbst einzuhändigen, ich werde Ihnen von da aus schreiben, und Ihnen adresse geben, wohin Sie solche an mich sollen abgegeben werden. Die Dedication machen Sie wie gewöhnlich, Mein liber Anton⁵² wird Schon mir den gefallen thun, und solches Schon einrichten, ich dächte Sie setzten nur /: 6: Lieder fürs Clavir in Music gesetzt, und Sr Ko Sr: Königlich: Majestet, der Regirenden Königin von Preussen gewidmet von Bečwarzowsky.⁵³ Freilich ist meine Dedication gewaltig unterisch.⁵⁴ Meine Freunde H: Anton oder H: advocat⁵⁵ werden Schon Ihre sachen besser machen, dafür sollen Sie Biografy⁵⁶ haben und bite Sie recht sehr um 2: Exp. feiness Papier, ich will es gerne wieder gut machen. Das Clavir Concert⁵⁷ sollen Sie bald erhalten, und

49) Johann André (1741–1799) was a composer and publisher with a company based in Offenbach, Germany. After his death, the firm was operated by his son Johann Anton André. / Johann André (1741–1799), skladatel a vydavatel. Jeho firma sídlila v Offenbachu, po jeho smrti provozoval firmu jeho syn Johann Anton André.

50) André became ill that year while travelling on business to Bamberg; he died the following year. / André onemocněl v tom roce na obchodní cestě do Bamberku, zemřel v následujícím roce.

51) Luise Herzogin zu Mecklenburg-Strelitz was the wife of Frederick William III, King of Prussia. / Luise Herzogin zu Mecklenburg-Strelitz, manželka pruského krále Friedricha Wilhelma III.

52) An unidentified person. / Neidentifikovaná osoba.

53) *Gesänge bey Klavier, in Musik gesetzt und Ihro Maj. der regierenden Königin von Preussen zugeeignet* von Bečwarzowsky. Offenbach bey André (1 Fl. 12 Kr.), review in: *Allgemeine musikalische Zeitung*, no. 42, (17. 7.) 1799, cols. 684–685. / *Gesänge bey Klavier, in Musik gesetzt und Ihro Maj. der regierenden Königin von Preussen zugeeignet* von Bečwarzowsky. Offenbach bey André (1 Fl. 12 Kr.), recenze in: *Allgemeine musikalische Zeitung*, č. 42, (17. 7.) 1799, sl. 684–685.

54) *Unterirdisch* – the meaning here is “too subservient, obsequious”. / *Unterirdisch* – ve smyslu příliš podřízené, podlézavé.

55) An unidentified person. / Neidentifikovaná osoba.

56) The biography has not been preserved with the letter. / Biografie se spolu s dopisem nedochovala.

57) André published Bečvařovský's two piano concertos. – Preserved in the music collection of the personal royal library in Berlin under no. 217: *Concerto p. l. Forte-Piano mit Orcestr, Klavierstimme*. Also kept there: 3 *Sonates p. l. P.-F. mit Violine u. Violoncello*, op. 3, Offenbach, André, *Klavierstimme* (No. 218); *Gesänge beim Klavier*, Offenbach, André, *Klavierstimme* (No. 219) and 2 *Lieder mit Fortepiano und Guitarre* (No. 219); Cf. THOURET, Georg: *Katalog der Musiksammlung aus der königlichen Hausbibliothek im Schlosse zu Berlin*, Georg Olms Verlag,

Sie werden gewiss damit zufrieden sein, der Preis für die Lieder 1 fl 12 xr Reinisch ist nicht zu viel, lassen Sie solchen nur, auch den Italienischen text text, bei der letzten Arie, und die Worte wünschte ich, daß Sie solche unter seztzten⁵⁸ wie ich Ihnen solche zugeschickt habe, nemlich die Verse unter die Melodie.

Hier sehen die Pfaffen mit Schröcken entgegen der Secularisation,⁵⁹ besonders die Dummerherrn, da wird's müssiggängers geben? Eine wahre freude ist es hier die Braun Bier Schwarz Röcke über die /:wie Sie solche nennen:/ unglaublichen Közers zu fluchen, Ehrlichdenckender Mann ist nicht sicher Seiner Meinung an der Tag zu legen zu legen, da gebets Biografien?

Leben Sie wohl, und empfehlen mich bestens Meinen Liben Anton und Advoc. meinen guten liben freunden. Sie Schonen Ihre teure kostbahre Gesundheit und behalten Ihren Sie sehr schäzenden wahren Freund

Lieb

Bečwarzowski

Bamberg, 24 November 98.

I am truly overjoyed by you letter, or much more by its contents, stating that you are well; I am sorry, however, to hear that it will be two months until my songs are finished. If at all possible, might I ask that you be so kind as to have them ready by the end of the coming month of December? This is because I am travelling to Berlin at the beginning [of the month], and I shall certainly have a good opportunity to present them to the queen in person. I shall write to you from there, and I shall inform you of the address to which they are to be delivered. Do the dedication as usual, and my dear Anton shall be so kind as to adapt it nicely; my idea was that you would just print Six Songs with piano set to music and dedicated to Her Royal Highness, the reigning Queen of Prussia, by Bečvařovský.

Of course my dedication is extremely subservient. My friends, Anton or the attorney, shall carry this out better, then you should have the biography, and I would kindly ask that you provide two specimens on beautiful paper, and I shall then gladly make repayment. You shall soon receive a piano concerto, and you definitely will be satisfied with it; the price of 1 Rhenish guilder and 12 kreutzers is not much; also just leave the Italian text with the last song, and I would ask that you place the words as I have sent them to you, i.e. with the verses under the melody.

The clergy here are horrified about secularisation, especially the stupid canons; idleness, perhaps? Here, the real joys are brown beer, black cloaks, and cursing at (as you call them) heretical infidels; a man whose thoughts are honest is unsure about expressing his opinions, and then there are biographies?

Hildesheim – Zürich – New York and Breitkopf & Härtel, Wiesbaden 1983. Retrieved from: <https://books.google.cz/books?id=mtvvpk9AMrUC&pg=PA14&lpg=PA14&dq=Bec%C5%BEwar%C5%BEowsky&source=bl&ots=pe-ygHl8cv&sig=ACfU3U1NA.DJIGh50JJmBvZaCNVaOL3eYQ&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKewiVvsDmr-TwAhXtsIsKHSEYA0YQ6AEwAHoECAIQAw#v=onepage&q=Bec%C5%BEwar%C5%BEowsky&f=false> [accessed on 24 May 2021]. / André vydal Bečvařovského dva klavírní koncerty. – V hudební sbírce královské domácí knihovny na zámku v Berlíně pod č. 217 se dochovalo Concerto p. l. Forte-Piano mit Orchestr, Klavierstimme. Dále jsou zde uloženy 3 Sonates p. l. P.-F. mit Violine u. Violoncello, op. 3, Offenbach, André, Klavierstimme (No. 218); Gesänge beim Klavier, Offenbach, André, Klavierstimme (No. 219) a 2 Lieder mit Fortepiano und Guitarre (No. 219); Srov. THOURET, Georg: Katalog der Musiksammlung aus der königlichen Hausbibliothek im Schlosse zu Berlin, Georg Olms Verlag, Hildesheim – Zürich – New York a Breitkopf & Härtel, Wiesbaden 1983. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=mtvvpk9AMrUC&pg=PA14&lpg=PA14&dq=Bec%C5%BEwar%C5%BEowsky&source=bl&ots=pe-ygHl8cv&sig=ACfU3U1NA.DJIGh50JJmBvZaCNVaOL3eYQ&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKewiVvsDmr-TwAhXtsIsKHSEYA0YQ6AEwAHoECAIQAw#v=onepage&q=Bec%C5%BEwar%C5%BEowsky&f=false> [cit. 24. 05. 2021].

58) setzen

59) Secularisation took place in Bavaria in 1802–1803. Concerns about it probably began to appear earlier. / Sekularizace v Bavorsku probíhala v letech 1802–1803. Obavy z ní se asi objevovaly už dříve.

Farewell, and pass on my kind regards to dear Anton and the attorney, my good, beloved friends. Do take care of your dearly precious health, and hold fast to your true friend who appreciates you, with love

Bečvařovský

Bamberg, 24. listopadu 98.

Vaše psaní, či spíše jeho obsah, že jste zdráv, mi udělal opravdovou radost, že moje písně budou hotovy teprve ve dvou měsících, mě mrzí, nebylo by Vám to jen trochu možné? Budte přece té dobroty a dejte je zhotovit do konce příštího měsíce prosince, protože pojedu začátkem [toho měsíce] do Berlína a budu mít určitě dobrou příležitost je královně osobně předat, napíšu Vám odtamtud, a udám Vám adresu, kam mi mají být dodány. Věnování udělejte jako obvykle, můj milý Anton už bude tak laskav a pěkně to upraví, myslel jsem, abyste vysadil jen Šest písní s klavírem a Jejímu královskému Veličenstvu, panující královně Pruska věnováno od Bečvařovského.

Ovšemže je mé věnování ohromně podřízené. Mí přátelé pan Anton nebo pan advokát už tu věc provedou lépe, zato ať máte biografii a velmi Vás prosím o 2 exempláře na pěkném papíru, rád bych to zase napravil. Klavírní koncert obdržíte brzy, a určitě s ním budete spokojen, cena za písně 1 zl. 12 kr. rýnských není mnoho, jen nechte u poslední árie také italský text, a slova bych si přál, abyste je vysadil tak, jak jsem Vám je poslal, totiž verše pod melodii.

Tak hledí kněžouři s úděsem na sekularizaci, zvláště hloupi kanovníci, to bude zahálčivosti? Pravou radostí je tady hnědé pivo, černé kabáty, nadávat na (jak Vy jim říkáte) nevěřící kacíře, poctivě smýšlející muž si není jist svým názorem, to pak jsou biografie?

Žijte blaze, a že se velice poroučím milým Antonovi a advokátovi, svým dobrým milým přátelům. Vy si šetřete své drahé cenné zdraví a uchovejte svého skutečného přítele, který si Vás váží, v lásce

Bečvařovský

Bečvařovský, Antonín František: Breikopf & Härtel
Berlin, 16. 8. 1803 (G 13 674)

Berlin den 16. Aug 1803.

Liezig Hr. Breitkopf & Härtel

Daß güt 30 fl. und die Meist' von Gauden beid' Jah'ig richtig erhalten
und für beid' Tage in Ihnen den Freund' Pächleren dankt,
besonder' für das beyden, diese attention wegen dieser Gesand';
der Vater der gebihrer Patis hat ~~mir~~ mir von Breslau
geschieden, und bei mir 50: Stück Dinerstücke dieser Patis
bestellt, das Stück zu t. fl. 20 Stück fallen für die Patis, die
übrige für die Braune sein, auch bittet er, daß selbige auf
sich sind pagirt und darüber abgedruckt würden, so nach dem
in gänglich so gleich überweisen wird. Die können ihn aber
allein bedrucken soll solche abschicken, den ich sehr ich nach
diesem Zweck' geschild, und meines gänglich Klaff' zusammen,
er wird Ihnen gewiß einen guten absch' machen, so will
gleichig das ~~ist~~ ist, wo ich ihn solche auch gegeben, die
Veränderung müßt so gleich unter folgende Adresse geschehen mit
dem Haupt nächsten Postwagen, an dem Königs Hofe.

Camer Rendanten Hr. Bille in Breslau, weil er selbige nach
den gebühren genau mit versehen will.

Gleichig ersuche ich Sie, mir für die ~~von~~ flath, die mir zugeh.
= Panders Musikalien an Wroff von 30 fl. gütigst zu überweisen.

- ~~Franz J. C. Variations pour le Clavecin, Sur Clair: Kalinet ka op. 29~~
- ~~Venter ouverture de Marie de Montalban p. Panofa~~ 11 7/8
- ~~Neuf. Prager Längr. feil. Clair~~ 78 3/4
- 14

Bequarzewsky'schen unterst. Composit. no 1783 + 1823

~~Mangung, anfangs gewohnt in der Stadt. Neust. 12 gr.~~
~~Mozart Küng B. Trübs. S. Fortepiano: a. In qua, die zäubhafte St. 6 gr.~~
~~7. et. 2. Jahr~~
~~Mozart Gottfried über alle möglich, od. mit Begleitung des Capell. — 16 —~~
~~Cavaler Concert von Masoch — 3 fl. 5 gr.~~
~~Conc. von Belkoven aus d. oder g. Malt~~
 und die übrigen Musicalien überlasse ich Ihnen eigener Macht, doch
 wünsche ich sehr zu haben, die ich für mich und da für meine Befriedigung
 gebrauchen könnte zum Bespiel die Sonaten von Cristoban, Mozart
Liszt, Cramer, vier Stuck von Heibelt, auch von Hayden, die
 diese ich mit ^{Missa} Haydn Mozart Haydn Mozart Haydn Mozart Haydn Mozart
 von Mozart bitte mit einzubringen.
 Ich bitte mich 5 Bfl. von den Clementifchen Abrechnen, und
 bitte mich auch die den pränumeranten gütlich zu zahlen.
 Daß Ihr Piano forte für den Verdiensten beifall findet, worden die
 Stücken von der Prince von Sachsen Leipzig Sachsen Leipzig Sachsen Leipzig
 bald wieder angeworben, die mir meine Befriedigung von
 dem Büchere und Landposten worden aufgeführt haben. Ich bitte
 mit der vorzüglichen innigsten Achtung
 Ihr ganz ergebenster
Leipzig Leipzig Leipzig

42 8
 32 - 8
 10. —

Herrn Herrn Breitkopf & Härtel, berühmten Buchhändlern | zu | Leipzig.
 Frey
 Leipzig den 16. Aug. 1803.

Das gelt 30 fl. und die Messe von Haiden beydes habe ich richtig erhalten, und für beydes sage ich Ihnen den freundschaftlichen Dank, besonders für das letztere, diese Attention nahm ich/ sehr hoch

auf; der Vatter der Gebrüder Pixis⁶⁰ hat [...] mir von Breslau geschrieben, und bey mir 50 Stück Kupferstücke Seiner Söhne bestellt,⁶¹ das Stück zu 1 Fl. 20 Stück sollen schön Schwarz, die übrige schön Braun sein, auch bittet er, daß selbige auf schönes Papier und Sauber abgedruckt würde, Er nach empfang die Zahlung so gleich übermachen wird. Sie können ihm ohne allen bedenken soll solche absänden, den ich habe ihm nach Russland etwelche geschieckt,⁶² und meine Zahlung Richtig empfangen, er wird Ihnen gewiss einen guten absatz machen. Er will zugleich das 7te frey,⁶³ wo ich ihm solches auch gegeben, diese Sändung müßte so gleich unter folgende Adresse geschehen mit dem Nächst nächsten Postwagen, an dem Königl. Preuss. Cammer Rendanten H: Biller⁶⁴ in Breslau, weil er selbige nach den Gebürgen gerne mit nehmen will.

Zugleich ersuche ich Sie, mir für die Plath, die mir zugestandene Musicalien an Werth von 30 Fl. gütigst zu übermachen.⁶⁵

Ferrari J: C [!]⁶⁶: *Variations pour le Clavecin, Sur l'air: Kalinuska op. 29* .....11 gr:
 Vinter⁶⁷ *ouverture de Marie de Montalban p. Pianof* 18
 Neueste Prager Tänze fürs Clavier 14

60) Friedrich Wilhelm Pixis (1755–1820) was an organist and composer, and his sons were the violinist Friedrich Wilhelm (1785–1842) and the pianist Johann Peter (1788–1874). / Friedrich Wilhelm Pixis (1755–1820), varhaník a skladatel, a jeho synové houslista Friedrich Wilhelm (1785–1842) a klavírista Johann Peter (1788–1874).

61) A portrait of the Pixis brothers is available at: https://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Wilhelm_Pixis#/media/File:Brothers.Pixis.jpg [accessed on 12 June 2020]. / Portrét bratří Pixisů z této doby dostupný z: https://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Wilhelm_Pixis#/media/File:Brothers.Pixis.jpg [cit. 12. 6. 2020].

62) Pixis and his sons began a concert tour of the German-speaking countries in 1796, and in 1801–1802 they toured Poland and Russia. / Pixis podnikal se svými syny od roku 1796 koncertní cestu německými zeměmi a v letech 1801–1802 pak do Polska a Ruska.

63) According to an advertisement in the *Intelligenzblatt* (see footnote no. 65), subscribers received a seventh specimen free of charge. / Podle anonce v *Intelligenzblatt* (viz pozn. 65) získali abonenti 7. výtisk zdarma.

64) For many years he was in the services of the Silesian court; see *Handbuch über den Königlichen Preußischen Hof und Staat für das Jahr 1828*, gedruckt und verlegt von der Deckerschen Geheimen Ober-Hofbuchdruckerei, Berlin, p. 113, item 6. Für Schlesien zu Breslau: Assessor – Biller, Oecon. Commisarius. / Ve službách pruského dvora ve Slezsku byl dlouhá léta, viz *Handbuch über den Königlichen Preußischen Hof und Staat für das Jahr 1828*, gedruckt und verlegt von der Deckerschen Geheimen Ober-Hofbuchdruckerei, Berlin, s. 113, položka 6. Für Schlesien zu Breslau: Assessor – Biller, Oecon. Commisarius.

65) He selected the first three pieces of music on the basis of the offering in: *Intelligenzblatt zur Allgemeinen musikalischen Zeitung*, No. 22, July 1803. Retrieved from: https://books.google.at/books?id=6PYqAAAAYAAJ&pg=PA719-IA1&lpg=PA719IA1&dq=Ferrari+Variations+pour+le+Clavecin+Kalinuska&source=bl&ots=y1ZSX4_01B&sig=ACFu3UOh5GanxRYEwVfD4JnYVtKUCOSsAA&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKewiL8KfS0-HvAhXDCOWKHSWAD6oQ6AEwAHoECAEQAw#v=onepage&q=Ferrari%20Variations%20pour%20le%20Clavecin%20Kalinuska&f=false [accessed on 12 June 2020]. / První tři hudebniny si vybral podle nabídky in: *Intelligenzblatt zur Allgemeinen musikalischen Zeitung*, No. 22, July 1803. Dostupné z: https://books.google.at/books?id=6PYqAAAAYAAJ&pg=PA719-IA1&lpg=PA719IA1&dq=Ferrari+Variations+pour+le+Clavecin+Kalinuska&source=bl&ots=y1ZSX4_01B&sig=ACFu3UOh5GanxRYEwVfD4JnYVtKUCOSsAA&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKewiL8KfS0-HvAhXDCOWKHSWAD6oQ6AEwAHoECAEQAw#v=onepage&q=Ferrari%20Variations%20pour%20le%20Clavecin%20Kalinuska&f=false [cit. 12. 6. 2020].

66) FERRARI, Giacomo Gotifredo (also Jacopo Goffredo): *Variations pour le Clavecin ou Pianoforte sur l'air russe: Kalinuska*. Op. 29. / FERRARI, Giacomo Gotifredo (též Jacopo Goffredo): *Variations pour le Clavecin ou Pianoforte sur l'air russe: Kalinuska*. Op. 29.

67) WINTER, Peter: *Ouverture de Marie de Montalban arrangée pour le Fortepiano av. Viol. ad lib.*; see *ibid.* / WINTER, Peter: *Ouverture de Marie de Montalban arrangée pour le Fortepiano av. Viol. ad lib.*, viz tamtéž.

<i>Marpurg, anfangs gründe in der Theoret. Music</i> ⁶⁸	12 gr.
<i>Mozart Tänze 6: deutsche f: Fortepiano: a. d. oper die Zauberflöthe</i> ⁶⁹ No. 7 et 2. jede.....	6 gr
<i>Mozart Gottheit über alle mächtig et.; mit Begleitung des Claviers</i> ⁷⁰	16
	macht 3 fl. 5 gr.
<i>Clavier Concert von Maschek</i> ⁷¹	
<i>Conc.: Von Bethoven aus D: oder g: moll</i> ⁷²	

und die übrige Musicalien überlasse ich Ihrer eigenen Wahl, doch wünschte ich solche zu haben, die ich hie und da für meine Schüllers gebrauchen kömte \und die Neuesten/ zum Beyspiel Sonaten von Bethoven, Maschek,⁷³ Dussek,⁷⁴ Crammer;⁷⁵ nur keine von Steibelt,⁷⁶ auch von Heyden, in deme ich mit Heydnischen \Music/ meistens versehen bin, noch eine Messe Von Mozart bitte mit einzulegen. Zugleich erbitte mir 5 Expl: Von den Clementischen Wercken,⁷⁷ und Bitte mich unter [...] den praenumeranten gütigst zu zählen. Daß Ihr Piano forte⁷⁸ hier den verdienten Beyfall findet, werden Sie schon Von der Princes von Kurland⁷⁹ vernommen haben, ich werde bald wieder angerumpelt

68) MARPURG, Friedrich Wilhelm: *Anfangsgründe der theoretischen Musik*, Johann Gottlob Immanuel Breitkopf, Leipzig 1757, first edition. / MARPURG, Friedrich Wilhelm: *Anfangsgründe der theoretischen Musik*, Johann Gottlob Immanuel Breitkopf, Leipzig 1757, 1. vydání.

69) Published by Breitkopf in 1794. Cf. KV 620, Anhang B Einzelne Stücke, 8th edition, 1983, p. 801. / Vydal Breitkopf v roce 1794. Srov. KV 620, Anhang B Einzelne Stücke, 8. vydání, 1983, s. 801.

70) Chorus for the heroic drama *Thamos, König in Aegypten*, piano vocal score, KV 336a=345. / Sbor k heroickému dramatu *Thamos, König in Aegypten*, klavírní výtah, KV 336a=345.

71) MASCHEK, Vincenz: *Concerto for Piano (or harpsichord), Violin, and Orchestra in A major*, TK Mik. IV:2; it was owned by Breitkopf in 1781; cf. BROOK, op. cit. in footnote no. 31, col. 754. / MASCHEK, Vincenz: *Koncert pro klavír (nebo cembalo), housle a orchestr A dur*, TK Mik. IV:2, vlastnil Breitkopf v roce 1781, srov. BROOK, op. cit. v pozn. 31, sl. 754.

72) There is no such concerto by Beethoven. At this time, his first two piano concertos were published: C major, op. 15 (Wien, T. Moll et Comp. – Leipzig au Comptoir d'Industrie, March 1801), and B flat major, op. 19 (Wien, Hoffmeister & Comp. – Leipzig, Bureau de Musique, 1801). / Žádný takový koncert Beethoven nemá. V té době byly publikovány jeho první dva klavírní koncerty C dur, op. 15 (Wien, T. Moll et Comp. – Leipzig au Comptoir d'Industrie, března 1801) a B dur, op. 19 (Wien, Hoffmeister & Comp. – Leipzig, Bureau de Musique, 1801).

73) Václav Vincenc Mašek (also Machek, Maschek) (1755–1831) was a composer, pianist, and teacher. / Václav Vincenc Mašek (též Machek, Maschek) (1755–1831), skladatel, klavírista a pedagog.

74) Jan Ladislav Dusík (1760–1812) or also František Xaver Dušek (1731–1799); both were pianists and composers. / Jan Ladislav Dusík (1760–1812) nebo též František Xaver Dušek (1731–1799), oba klavíristé a skladatelé.

75) Johann Baptist Cramer (1771–1858) was a pianist and composer. / Johann Baptist Cramer (1771–1858), klavírista a skladatel.

76) Daniel Gottlieb Steibelt (1765–1823) was a pianist and composer. / Daniel Gottlieb Steibelt (1765–1823), klavírista a skladatel.

77) Muzio Clementi (1752–1832) was a composer, pianist, teacher, publisher, and piano maker. His works were issued by many European publishers besides Breitkopf & Härtel. / Muzio Clementi (1752–1832), skladatel, klavírista, pedagog, vydavatel a výrobce klavírů. Jeho díla vycházela kromě Breitkopfa & Härtela v mnoha evropských vydavatelstvích.

78) I.e. piano compositions that Breitkopf & Härtel published. / Tj. klavírní skladby, které Breitkopf & Härtel vydali.

79) Dorothea von Kurland (1761–1821), born as the Countess Anna Charlotte Dorothea von Medem, later Duchess of Courland (historical territory of Latvia). / Dorothea von Kurland (1761–1821), roz. hraběnka Anna Charlotte Dorothea z Medemu, vévodkyně Kuronska (historické území Lotyšska).

*kommen, bis nur meine Schüllers Von den Bädern und Landpartien werden ausgeschwärmt haben.
Verbleibe mit der Vorzüglich innigster Achtung
Ihr ganz ergebenster*

Beczwaržovsky

*To the gentlemen Breitkopf & Härtel, famed booksellers | in | Leipzig.
frey*

Berlin, 16 August 1803.

Leipzig H. Breitkopf & Härtel

I have duly received both the money, 30 guilders, and the Mass by Haydn, and I wish to express to you my friendly thanks for both, and especially for the Mass, a favour that I greatly appreciate; the father of the Pixis brothers has written to me from Breslau [Wrocław] and has ordered 50 copperplate prints of his sons from me at the price of one guilder each; 20 prints are to be nicely black, and the others a lovely brown colour, and he also asks that they be printed cleanly on pretty paper, and he will render payment immediately upon receipt. You can send them to him without any worries whatsoever; I sent him some to Russia, and I received due payment; he will definitely see that your things sell well. At the same time, he also wants the seventh item free of charge, which I have given him. This parcel must be sent immediately to the address below by the next mail coach to Mr. Biller, the treasurer of the Royal Prussian Chamber in Breslau, because he wants to take it along with him to the mountains.

At the same time, I ask that you kindly send the music ordered at the price of 30 guilden.

Ferrari J. G. Variations for piano on the Russian song Kalinushka, op. 29.....11 gr.

Winter, Overture to Marie de Montalban for piano.....18

The latest Prague dances for piano.....14

Marpurg, The Beginner's Fundamentals of Music Theory.....12 gr.

Mozart Six German Dances for piano from the opera The Magic Flute, No. 7 et 2. each. ....6 gr

Mozart "Gottheit über alle mächtig" et. with piano accompaniment.....16

making 3 fl. 5 gr.

Piano concerto by Mašek ....

Concerto by Beethoven, D major or G minor ....

and other pieces of music that I leave to your choice; I would just like to have such pieces as I shall be able to use now and then for my pupils and some of the newest sonatas by Beethoven, Mašek, Dušek, or Cramer, for example, but just nothing by Steibelt or Haydn; I already have most of Haydn's music; also, I would like one of Mozart's Masses.

At the same time, I would like 5 specimens of Clementi's compositions, and I ask that you include me among your subscribers. You will have already learned by now from the Princess of Courland that your piano is deservedly acclaimed here, and I shall soon come lumbering back as soon as my swarm of pupils gets home from their spa visits and excursions. With especially cordial respect, I remain

Your most devoted

Bečvařovský

*Pánům Breitkopf & Härtel, proslulým knihkupcům | v | Lipsku.
frey*

Berlin, 16. srpna 1803.

Leipzig H. Breitkopf & Härtel

Obojí, peníze 30 zl. a mši od Haydna, jsem v pořádku obdržel, a za obojí Vám vyslovuji přátelský dík, zvláště za mši, tuto pozornost jsem velmi ocenil; otec bratrů Pixisových mi psal z Breslau [Wrocław] a objednal u mě 50 kusů mědirytin svých synů, kus za 1 zl., 20 kusů má být krásně černých, ostatní krásně hnědé, také prosí, aby byly vytištěny na krásném papíru a čistě, po obdržení hned provede

platbu. Můžete mu je odeslat bez jakýchkoli obav, já mu nějaké poslal do Ruska a platbu jsem v pořádku dostal, určitě Vám zařídí dobrý odbyt. Také chce zároveň 7. zdarma, což jsem mu dal, tato zásilka musí odejít hned na adresu, která následuje, příštím poštovním vozem na pokladníka královské pruské komory pana Billera v Breslau, protože si ji chce s sebou vzít do hor.

Zároveň Vás žádám o laskavé zaslání objednaných muzikálií v hodnotě 30 zl.

Ferrari J. G. Variace pro klavír na ruskou píseň Kalinuška op. 29	11 gr.
Winter, předehra Marie de Montalban pro klavír.....	18
Nejnovější pražské tance pro klavír.....	14
Marpurg, Počáteční základy teoretické hudby	12 gr.
Mozart Šest německých tanců pro klavír z opery Kouzelná flétna No. 7 et 2. každý.	6 gr
Mozart „Gottheit über alle mächtig“ et. s doprovodem klavíru	16

činí 3 fl. 5 gr.

Klavírní koncert od Maška .....

Koncert od Bethovena D dur nebo g moll.....

a ostatní hudebniny přenechám Vaší volbě, jen bych si přál mít takové, které zde mohu tu a tam použít pro své žáky a z nejnovějších například sonáty od Beethovena, Maška, Duška, Cramera, jen nic od Steibelta, ani od Haydna, Haydnovou hudbou jsem většinou zaopatřen, ještě prosím přiložit nějakou mši od Mozarta.

Zároveň prosím o 5 exemplářů Clementisových skladeb, a prosím, abyste mě zahrnul mezi předplatitele. Od princezny kuronské už jste se dozvěděl, že zde Váš klavír nachází velký ohlas, brzy zase vypukne rachot, jen co se moji žáci vyrojí z lázní a výletů. Zůstávám se zvláště vřelou úctou

Váš nejođdanější

Bečvařovský

Voříšek, Jan Václav Hugo: Tomášek, Václav Jan
Wien, 17. 5. 1818 (G 13 667)

Wien am 17. May 1818.
Hochachtungsvoll erlauchter Herr v. Tomaschek!
Ich bin nicht wenig, Ihnen für den so eben
erhaltenen Brief, welcher mir die Aufforderung Ihrer
hochachtungsvollen Maje für die so eben
erhaltenen Werke dank abzugeben. Alle
Einsprüche werden überlassen, nur so gefast,
wollen Compositionen, welche bey Ihnen Mängel
Originalität enthalten, in unsern Zeitungen zu
Tage gefördert zu seyn. Denn das meiste
Oehl, welches zum Verkauf fast seyn in der
unsern Uebersetzung kriecht, fast die
in die Hände einzuschleichen gewohnt. Es
sichere Ihnen fast alle Einkommenscompositionen,
welche seit unserer Zeit fast seyn
gekommene sind. Was wohl wenn wir
nicht die Einkommens, als die fast die
unsern Cometen, das die Einkommens, das

nichte und vorerwähnte Genie der Kunstgötter,
 in Ihnen schon vielfache, vielleicht einzigen An-
 forderungen finden dürfte. Denn der Wunsch war
 allgemein, "wenn doch H. v. Tomasek unversehrt,
 zu mehr Malen für die Kirche schreiben müßte!"
 Ein Geruch über dieses gelungene Kunstwerk
 in's Erste fiel in jeder Hinsicht befriedigend.
 Ein mitwirkende Meister (größtentheils mit den
 geistlichen St. Catharinen Wien beauftragt)
 zeigte einem selbstman selber bei der Production.
 Ich war neugierig, die Orgel zu spielen:
 allein, zwei Gründe hielten mich zurück.
 Erstlich: wollte ich einen vollkommenen Gewinn
 dieser Kunst nicht verschaffen.
 Zweitens: war ich nicht in der Kirche, wo in
 Mainz, die Werke der Anwandlung sehr leicht
 zu sammeln, wogegen das Resultat mich des
 einseitigen Lob dieser weltlich klugigen
 Composition nicht. Ich suchte es mit stolzem
 Muth, diese die mein Leben sind. zu weise!
 wenn Befriedigung konnte sich fastlich gepreßt werden!

Ein Kunsthandlung von Keiner et Comp. habe mich nicht
 gesondert, beytragendes beyarbeiten zu den beytragenden,
 ich aber dieses mit dieser gewissen Annehmung die
 ich abzugeben bin, daß die musikalische Zeitung
 durch Ihre Beyträge inwendig sich gewinnen werde.
 Willst du mir nicht ein wenig, welches Ihre Arbeit sich
 in dem besten vorbricht werden können: von
 selbständigen Musikalien sich nun für wenig.
 Willen also H. v. Tomastek gesondert sagen, zu
 dieser Zeitung etwas beyzubringen, so bitte ich
 sich diesesfalls soviel zu thun, H. Keiner zu werden,
 und dasjenige in demselben des Honorars, welches
 nach Berlin, mich nicht eingabene Löhne bringen
 würde zum den müßigen Lohne zu geben.
 In der Voraussetzung, daß Ihre die Abänderung
 der Wiener musikal. Zeitung sondern zuweilen be-
 kannt gemacht wird, so ist ich diesesfalls nicht bey-
 zutragen. An derzeitigen über musikal. Handwerker,
 die in dem Lande geboren werden, stellt es dieser Zeitung
 genug; und selbst wenn über die Anzahl der
 gründlichen musikalischen Ansichten über Kunst-
 geschichte. Und diese Lücke auszufüllen, ist aber

bin ich nunmehr überzeugt: wie ich zu hören pfand
 mich Niemand verweigert zu sagen, als wie die
 walden bei dem Christlichen Herrn in der
 Kunstigen täglichen Arbeit und Lernen die
 Fortwahr zu verbinden.

Zum Schluss muß ich Ihnen noch berichten,
 daß mich das spanische Antiquarium gungelt
 würde, für die großen Musikwerke ein
 Oratorium zu schreiben. Ich weiß nicht, ob
 ich mich anstellen soll, ein solches Werk
 zu unternehmen, da ich mich noch in diesem
 Genre versuche. Da man mich nicht zu
 einem der Hauptwerke dieser Gesellschaft
 gewählt hat, so muß ich in der letzten Sitzung
 ein so mühsame Arbeit von mir abzuheben, und
 nicht die Mühe, ob dem Beethoven Preis zu
 geben, welches mich abilligt würde. Ob es mich
 Beethoven unternehmen wird, weiß man noch nicht:
 mich alle Fälle muß ich mich gefest machen,
 um die Preise der Gesellschaft nachzubekommen.

Indem ich mich Ihrer Gewogenheit empfehle, habe
 ich die Ehre mich zu diesem Ihr treulichen
 Diener
 Josef Hugo Morawetz

CMH
 HHO 6-13667

Wien am 17. May 1818.

Verehrungswürdister Herr v. Tomaschek!

Ich kann nicht umhin, Ihnen für den schönen Genuß, welchen mir die Aufführung Ihrer vortrefflichen Messe⁸⁰ heute verursacht hatte, hiemit meinen Dank abzustatten.⁸¹ Alle Zuhörer waren überrascht, eine so gehaltvolle Composition, welche bey ihrer Würde Originalität verbindet, in unserem Zeitalter zu Tage gefördert zu sehen. Denn der moderne Styl, welcher gar frewelhaft schon in der Kammer sein Unwesen treibt, hatte sich leider sogar in die Kirche einzuschleichen gewußt. Beyspiele hieran liefern fast alle Kirchencompositionen, welche seit ungefähr drey Jahren herausgekommen sind. Wie wohl ward nun allen ächten Kunstfreunde, als sie heute die Hoffnung nähren konnten, daß die Kirchenmusik, der || edelste und vornehmste Zweig der Tonsetzkunst, in Ihnen ihren wichtigen, vielleicht einzigen Reformator finden dürfte. Denn der Wunsch war allgemein, „wenn doch H. v. Tomaschek mehreres, ja recht Vieles für die Kirche schreiben möchte!“ Ein Freude über dieses gelungene Kunstwerk äußerte sich in Jedermanns Gesichtszügen. Die mitwirkenden Musiker (größtentheils aus den geschicktesten Dilettanten Wiens bestehend) zeigten einen seltenen Eifer bey der Production.

Ich war anfänglich Willens, die Orgel zu spielen:⁸² allein, zwey Gründe hielten mich zurück.

Erstlich: wollte ich einen vollkommenen Genuß dieser Musik mir verschaffen.

Zweytens: war ich unten in der Kirche mehr im Stande, die Urtheile der Anwesenden sogleich zu sammeln, woran das Resultat nur das einstimmige Lob dieser wahrhaft classischen Composition enthielt. Ich rühmte es mit stolzem Munde, daß Sie mein Lehrer sind.⁸³ Fürwahr! mein Nahmenstag konnte nicht festlicher gefeyert werden.⁸⁴ ||

80) *Missa con Graduale et Offertorio in Es* (VJT 49, 1813; Tomášek calls it his op. 46); for 4 voices and orchestra, dedicated to Frederick Augustus I, King of Saxony. It was composed to commemorate the defeat of the French at the Battle of Kulm (Chlumec) in 1813. Tomášek self-published the parts not long after the work was composed, and later the work was accepted for publication by Enders in Prague. Cf. NĚMEC, op. cit. in footnote no. 14, pp. 116, 119, 142, 218, 227, 259. / *Missa con Graduale et Offertorio in Es* (VJT 49, 1813, Tomášek ji uvádí jako op. 46); pro 4 hlasy a orchestr, věnovaná králi Friedrichu Augustovi I. Saskému. Komponovaná na paměť porážky francouzského sboru u Chlumce v roce 1813. Dílo vyšlo nedlouho po dokončení Tomáškovým vlastním nákladem v hlasech, později je přijal do nákladu Enders v Praze. Srov. NĚMEC, op. cit. v pozn. 14, s. 116, 119, 142, 218, 227, 259.

81) A performance in Vienna took place on 17 May 1818 at the Augustinian Hofpfarrkirche. Cf. *Kirchenmusik*, in: *Allgemeine musikalische Zeitung*, vol. 2, 1818, no. 22 (30 May), pp. 191–192. In a letter to Karl Friedrich Peters, Tomášek wrote that the Mass was repeated on 30 May because of great interest in it (see the letter NM-ČMH G 13664). / Provedení ve Vídni se uskutečnilo 17. 5. 1818 v augustiniánském Hofpfarrkirche. Srov. *Kirchenmusik*, in: *Allgemeine musikalische Zeitung* 2 (1818), No. 22 (30. 5.), s. 191–192. – Tomášek psal v dopisu Karlu Friedrichu Petersovi, že mše byla pro velký zájem 30. 5. opakována (viz dopis NM-ČMH G 13664).

82) Voříšek performed occasionally as an organist. He applied for the position of court organist, but he did not get the position until January 1823. He then became the second court organist, then the first court organist the following year. / Voříšek vystupoval jako varhaník příležitostně. Ucházel se o místo dvorního varhaníka, které však obdržel až od ledna 1823. Tehdy se stal druhým dvorním varhaníkem a v následujícím roce pak prvním dvorním varhaníkem.

83) Voříšek was Tomášek's pupil before his departure from Prague. Tomášek also claimed him as his pupil in his autobiography; cf. NĚMEC, op. cit. in footnote no. 14, pp. 57, 129, 171, and 230. / Voříšek byl Tomáškovým žákem před odchodem z Prahy. Tomášek se k němu hlásil i ve svém vlastním životopise, srov. NĚMEC, op. cit. v pozn. 14, s. 57, 129, 171 a 230.

84) He celebrated his name day on 16 May, the Feast of St John of Nepomuk. / Svátek slavil na Jana Nepomuckého 16. května.

Die Kunsthandlung von Steiner et Comp.⁸⁵ hatte mich aufgefordert, beyliegendes Schreiben an Sie abzusenden; ich thue dieses mit desto größerem Vergnügen, da ich überzeugt bin, daß die musikalische Zeitung⁸⁶ durch Ihre Beyträge unendlich viel gewinnen würde. Vielleicht wäre dieß ein Weg, wodurch Ihre Werke hier in Wien leichter verbreitet werden könnten: von ausländischen Musikalien sieht man hier wenig.

Sollten also H. v. Tomaschek gesonnen seyn, zu dieser Zeitung etwas beyzutragen, so bitte ich sich dießfalls sogleich an H: Steiner zu wenden, und Letzterem in Hinsicht des Honorars, welcher nach Belieben, auch nach einzelnen Bögen bemessen werden kann, den nöthigen Bescheid zu geben.

Zu der Voraussetzung, daß Ihnen die Ankündigung der Wiener musik. Zeitung sonder Zweifel bekannt seyn wird, habe ich dieselbe nicht beygelegt. An Relationen über musik. Productionen, die in Prag gegeben werden, fehlt es dieser Zeitung ganz; noch fühlbarer aber ist der Mangel an gründlichen theoretischen Aufsätzen über Kunstgegenstände. Um diese Lücke auszufüllen, ist eben || keine so geringe Aufgabe: um diese zu lösen, scheint mir Niemand geeigneter zu seyn, als nur Sie, welcher bey dem Reichthum Ihrer vielseitigen Kenntnisse zugleich Klarheit und Energie im Vortrage verbinden.⁸⁷

Zum Schluß muß ich Ihnen noch berichten, daß mir der ehrenvolle Antrag gemacht wurde, für den großen Musikverein⁸⁸ ein Oratorium zu schreiben. Ich weiß nicht, ob ich mich entschliessen soll, ein solches Werk zu unternehmen, da ich mich noch nie in diesem Genre versucht habe. Da man mich auch zu einem der Repräsentanten dieser Gesellschaft gewählt hatte, so suchte ich in der letzten Sitzung eine so mühwolle Arbeit von mir abzulehnen, und machte die Motive, es dem Beethoven früher anzutragen, welches auch gebilligt wurde. Ob es nun Beethoven annehmen wird, weiß man noch nicht:⁸⁹ auf alle Fälle muss ich mich gefasst machen, dem Wunsche der Gesellschaft

85) Sigmund Anton Steiner (1773–1838) was a music publisher. His company received a license in 1806 (from 6 April 1815 its name was Kk priv. Kunst- und Musikalienhandlung des S.A. Steiner). After Steiner entered into partnership with Tobias Haslinger (1787–1842), the company was renamed from 14 August 1815 as S.A. Steiner & Co. Haslinger. / Sigmund Anton Steiner (1773–1838) byl hudebním vydavatelem. Jeho firma získala licenci v roce 1806 (od 6. dubna 1815 se nazývala Kk priv. Kunst- und Musikalienhandlung des S.A. Steiner). Poté, co Steiner vstoupil do partnerství s Tobiasem Haslingerem (1787–1842), se firma přejmenovala od 14. srpna 1815 na S.A. Steiner & Co. Haslinger.

86) From 1817 to 1824 the company S.A. Steiner & Co. published its own periodical Allgemeine musikalische Zeitung mit besonderer Rücksicht auf den österreichischen Kaiserstaat. / Společnost S.A. Steiner & Co. vydávala v letech 1817–1824 vlastní periodikum Allgemeine musikalische Zeitung mit besonderer Rücksicht auf den österreichischen Kaiserstaat.

87) Tomášek then sent contributions to the Allgemeine musikalische Zeitung, first unsigned articles – vol. 2, 1818, no. 38 (19 Sept.), pp. 352–353; no. 39 (26 Sept.), pp. 360–361, then a signed article about the Italian soprano Angelica Catalani; cf. TOMASCHEK, Wenzel J.: *An die Redaction der Wiener musikalischen Zeitung, Prag, am 29. September 1818. (Verspätet)*, Allgemeine musikalische Zeitung, vol. 2, 1818, no. 47 (21 Nov.), pp. 428–434. / Tomášek pak dopisoval do Allgemeine musikalische Zeitung, nejprve nepodepsané příspěvky – roč. 2, 1818, No. 38 (19. 9.), s. 352–353, No. 39 (26. 9.), s. 360–361, a pak podepsaný článek o italské sopranistce Angelice Catalani, srov. TOMASCHEK, Wenzel J.: *An die Redaction der Wiener musikalischen Zeitung, Prag, am 29. September 1818. (Verspätet)*, Allgemeine musikalische Zeitung, roč. 2, 1818, No. 47 (21. 11.), s. 428–434.

88) The Gesellschaft der Musikfreunde (also known as the Musikverein) was founded in 1812. Voříšek served as the second conductor of its orchestra from 1818 and as the first conductor from the following year. / Gesellschaft der Musikfreunde (zvaná též Musikverein), založená 1812. Voříšek působil od roku 1818 jako druhý dirigent orchestru, od následujícího roku pak jako jeho první dirigent.

89) Beethoven probably did not accept the offer, and he did not compose an oratorio at this time. From 1819, i.e. the following year, he was working on his *Missa solemnis*, op. 123. / Beethoven nabídku pravděpodobně nepřijal a oratorium v té době nekomponoval. Od roku 1819, tedy následujícího roku, pracoval na *Misse solemnis*, op. 123.

nachzukommen. Indem ich mich Ihrer Gewogenheit empfehle, habe ich die Ehre mich zu zeichnen Ihr dankbarer Schüler

Joh Hugo Worzisehek mp

Vienna, 17 May 1818.

Most Honourable Mr. Tomášek!

I cannot fail to take this opportunity to thank you for the beautiful experience I had today because of the performance of your excellent Mass. All of the listeners were surprised that still today a composition of such serious content can appear, in which dignity is combined with originality. After all the modern style, already guilty of blasphemous mischief in chamber music, has now even crept into the church.

Examples are provided by nearly all of the sacred compositions from about the last three years. It was so good for all of the true friends of the arts, who were today able to revive their hope that sacred music, that most noble and loftiest branch of the art of music, may find in you its important and perhaps sole reformer. For it was the wish of one and all that "if only Mr. Tomášek wanted to write more for the church, or even much more!" Everyone's faces reflected the joy over this finely made work of art. The accompanying musicians (mainly Vienna's skilled amateurs) exhibited rare zeal in the production. First I had intended to play organ, but two reasons dissuaded from doing so. Firstly, I wanted to ensure myself real enjoyment of the music.

Secondly: down below in the church I was better able to register the judgements of those present, and the outcome was nothing but unanimous praise of this truly classic composition. With pride I declared openly that you are my teacher. Really! My name day could hardly have been celebrated in a more festive way!

The artistic company Steiner et Comp. has asked me to send you the enclosed letter, and I am all the more pleased to do so because I am convinced that your contributions to the music journal would be to its infinite benefit. This might be a way for your works to be disseminated more readily in Vienna: we see little of music from abroad here. So if Mr. Tomášek should wish to contribute something to the journal, I ask that in such case he turn directly to Mr. Steiner, and that he also inform him concerning his fee, which can be billed as he pleases, including on the basis of individual pages. I assume that you have undoubtedly heard of this Viennese music journal, so I am not enclosing it. In this journal, there is a lack of reports about musical productions taking place in Prague, and even more palpable is the lack of thorough theoretical treatises on artistic topics. Filling this void is no small task, and there does not seem to be anyone more competent than you to do so, because you combine both clarity and energy in the presentation of your multifaceted expertise.

To conclude, I must also inform you that I have been assigned the honorary task of writing an oratorio for a major musical society. I do not know whether I should decide to write such a large-scale work because I have not yet attempted anything in the genre. Because I have also been elected as one of the representatives of that society, at the last meeting I attempted to refuse this strenuous work, and I proposed that they first offer it to Beethoven, and that was approved. It is not yet known whether Beethoven will accept the offer. In any case, I must prepare myself to fulfil the wishes of the society. And with that I commend myself to your favour, being honoured to call myself your grateful pupil

Jan Hugo Voříšek (signed)

Nejctihodnější pane Tomášku!

Nemohu jinak, než Vám tímto vyslovit dík za krásný zážitek, jaký mi dnes způsobilo uvedení Vaší výtečné mše. Všichni posluchači byli překvapeni, že se ještě dnes může objevit skladba tak závažného obsahu, v níž se s důstojností spojuje originalita. Neboť moderní styl, který už tak rouhačsky páchá neplechu v komořině, se dokonce vplížil do chrámu.

Příklady poskytují téměř všechny církevní skladby z posledních zhruba tří let. Jak dobře bylo všem pravým přátelům umění, kteří dnes mohli žít naději, že církevní hudba, nejušlechtilejší

a nejvznešenější odnož hudebního umění, ve Vás může nalézt významného, možná jediného reformátora. Neboť bylo všeobecným přáním, „kdyby tak pan Tomášek chtěl psát víc, ba mnoho pro chrám!“ Radost nad tímto zdařilým uměleckým dílem se zračila v tvářích každého. Spoluičinkující hudebníci (z velké části sestávající ze zdatných diletantů Vídně) projevíli při produkci vzácnou horlivost. Nejprve jsem měl úmysl hrát na varhany; avšak dva důvody mě od toho zrazovaly. Za prvé: chtěl jsem si zajistit z této hudby opravdový požitek.

Za druhé: dole v kostele jsem byl více schopen ihned sbírat soudy přítomných, a jejich výsledkem byla jen jednohlasá chvála této vsutku klasické skladby. S pýchou jsem nahlas prohlášoval, že jste můj učitel. Věru! mé jmeniny nemohly být oslaveny slavnostněji!

Umělecký obchod Steiner et Comp. mě vyzval, abych Vám poslal přiložené psaní; činím tak s tím větším potěšením, neboť jsem přesvědčen, že Vašimi příspěvky by hudební časopis nekonečně získal. Možná by to byla cesta, jak by se Vaše díla ve Vídni mohla snáze šířit: ze zahraničních hudebnin tu vidíme máloco. Kdyby tedy p. Tomášek zamýšlel něčím do toho časopisu přispět, prosím, aby se v takovém případě obrátil přímo na p. Steinera, a uvědomil ho rovněž, pokud jde o honorář, který může být vyměřen dle libosti, také podle jednotlivých archů. Za předpokladu, že Vám návštěví vídeňského hudebního časopisu je bezpochyby známo, nepřikládám ho. Zprávy o hudebních produkcích konaných v Praze scházejí v tomto listu zcela; ještě citelnější je nedostatek důkladných teoretických statí na umělecká témata. Vyplnit tuto mezeru není malý úkol: k jeho vyřešení se nezdá nikdo jiný kompetentnější než Vy, neboť v prezentaci svých mnohostranných znalostí spojujete zároveň jasnost a energii.

Závěrem Vám ještě musím sdělit, že mi byl uložen čestný úkol, napsat oratorium pro velký hudební spolek. Nevím, zda se mám rozhodnout pro tak velké dílo, neboť jsem se v tomto žánru ještě nepokusil. Protože jsem byl také zvolen za jednoho z představitelů tohoto spolku, pokusil jsem se na posledním zasedání tuto namáhavou práci odmítnout a navrhl jsem, aby to dříve uložili Beethovenovi, což získalo souhlas. Zda to Beethoven přijme, se zatím neví: V každém případě se musím připravit, abych přání Společnosti vyhověl. Tímto se poroučím Vaší přízni, mám tu čest se podepsat jako Váš vděčný žák

Jan Hugo Voříšek v. r.

Address: Jana Vojtěšková, České muzeum hudby, Karmelitská 2, 118 00 Praha 1, Czech Republic
E-mail: jana.vojteskova@nm.cz

Dopisy Morawetzovy sbírky (Hudebníci českého původu v evropských centrech na přelomu 18. a 19. století)

Jana Vojtěšková

Památky na české hudebníky, kteří odešli v 18. století ze svého domova do vzdálených hudebních center, jsou roztroušeny po celé Evropě. Některé z nich se vrátily do tuzemských sbírek v letech 2003 a 2008, kdy Ministerstvo kultury ČR zakoupilo pro Národní muzeum – České muzeum hudby bohemikální hudebniny, hudební rukopisy a ikonografii ze sbírky někdejšího továrníka v Úpici Richarda Morawetze (1881–1965).¹ Podstatnou část této sbírky tvořila kolekce Friedricha Donebauera (1849–1916), který ji rozprodal v roce 1908 v berlínské aukci. Sám Donebauer dal zveřejnit dva katalogy, k nimž předmluvu napsal Richard Batka. První z nich vyšel v roce 1894 s rozsáhlým úvodem,² druhý v roce 1900.³ Nejcennější pro nás je ovšem katalog, který vydal Stargardt v roce 1908 u příležitosti již zmíněné berlínské aukce.⁴ Na základě katalogů můžeme porovnat, které předměty přešly do Morawetzovy sbírky a které získal Morawetz vlastní sběratelskou činností. Jeho kolekce měla za války i po ní neklidný osud a nyní ji známe již jen ve značně zredukované podobě.⁵

Dnes je Morawetzova sbírka uložena v Českém muzeu hudby (dále jen NM-ČMH) odděleně ve třech fondech – ve fondu hudebnin, nenotových rukopisů a ikonografie. Jako kurátorka fondu nenotových rukopisů se věnuji převážně korespondenci, případně jiným

---

Předložená práce vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum (DKRVO 2019–2023/20.III.c, 00023272). – Za překlad dopisů, revizi přepisů a četné konzultace a rešerše děkuji Vlastě a Hubertu Reittererovým.

1) Číslo přírůstku 116/2003 a 26/2008.

2) BATKA, Richard: *Aus der Musik- und Theaterwelt. Beschreibendes Verzeichnis der Autographen-Sammlung Fritz Donebauer in Prag*, Fritz Donebauer – Löwit & Lamberg, Prag 1894.

3) *Beschreibendes Verzeichnis der Autographensammlung Fritz Donebauer in Prag*, Fritz Donebauer – Löwit & Lamberg, Prag 1900.

4) *Sammlung Fritz Donebauer-Prag. Briefe, Musik-Manuskripte * Portraits zur Geschichte der Musik und des Theaters. Versteigerung vom 6. bis 8. April 1908 durch J. A. Stargardt Verlagsbuchhandlung und Antiquariat*, Berlin W. 35. Lützowstr. 47 (dále *Sammlung*). [Aukční katalog. Berlín 1908]

5) O Morawetzově sbírce srov. VOJTĚŠKOVÁ, Jana: *Sbírka Richarda Morawetze*, Muzikologické fórum, roč. 1, 2012, č. 1, s. 47–54. Zde je uvedena také přehledná tabulka zastoupených pisatelů a adresátů.

nenotovým rukopisným sdělením. Postupně budu publikovat jednotlivé dopisy z různých období, připravím jejich kritickou edici a překlad a okomentuji důležitý kontext.⁶ Jako první etapu jsem vybrala nejstarší rukopisnou vrstvu, již tvoří záznam Jana Dismase Zelenky a dále dopisy hudebníků z Čech, kteří působili v německy mluvících zemích koncem 18. a začátkem 19. století – Jiřího Antonína Bendy, Leopolda Koželuha, Antonína Františka Bečvařovského a Jana Václava Huga Voříška.

Uvedené manuskripty patří k nejstarším nejen v Morawetzově sbírce, ale v celé kolekci nenotových rukopisů Českého muzea hudby. Předložený článek vychází z kritické edice jednotlivých dopisů a jejich překladu do angličtiny a češtiny. Na tomto základě pak zkoumá kontext jak v rámci života jednotlivých hudebníků, tak i doby a hudebního prostředí. I ze skromných zpráv v rukopisech dochovaných pak lze učinit určité závěry o kulturní výměně, vkusu a dobovém stylovém zaměření nebo o obchodu s hudebníky v Evropě koncem 18. a počátkem 19. století.

Rukopis Jana Dismase Zelenky byl pojednán již na jiném místě,⁷ proto zde jen připomenou, že se jedná o úhledně vystrizžený list s podpisy a přípisy tří hudebníků, mezi nimiž je na prvním místě podepsán Jan Dismas Zelenka. Tento list získal Donebauer a ve své sbírce ji uchovával ve složce *Böhmen. Sammlung von circa 30 Briefen und Schriftstücken böhmischer Componisten*.⁸ Bohužel nevíme, odkud je získal.

Na listu jsou vlastnoručně podepsány tři osobnosti, z nichž první dvě byly členy drážďanské královské kapely. Zelenkův zápis zní: *À Zelenka Musicien de la Chapelle de S. Majeste Le Roy de Pologne, Electeur de Saxe. a Dresd: 1726 7 Janv[ier]*.⁹ Dále byli podepsáni drážďanský pantaleonista a varhaník Christlieb Siegmund Binder (1723–1789) a německý skladatel a autor známého slovníku *Historisch-Biographisches Lexicon der Tonkünstler*¹⁰ Ernst Ludwig Gerber (1764–1819). Podpisy byly vystrizeny pravděpodobně z obálky dnes již neznámé hudebniny, která putovala od Zelenky ke Gerberovi. Nasvědčovala by tomu i částka 5 tolarů, kterou podle písma pravděpodobně zapsal Gerber. Pro nedostatek dalších pramenů se asi více o osudu této památky nedovíme. Nicméně představuje jediný Zelenkův autograf ve sbírkách Českého muzea hudby.

Podstatnou část korespondence v Morawetzově sbírce z poslední čtvrtiny 18. století a počátku století 19. tvoří dopisy skladatelů z Čech, kteří se usídlili v hlavním městě monarchie Vídni a podstatně zde zasahovali do hudebního dění. Byli to Leopold Koželuh a Jan Václav Hugo Voříšek. Skladatele působící na severu v německých zemích reprezentuje Jiří Antonín Benda a Antonín František Bečvařovský. Dopisy a další písemná sdělení nám poskytují zajímavá svědectví, mj. i o šíření hudebních děl mezi jednotlivými centry v Evropě.

6) Ediční práce je plánována na několik etap, které by měly být dokončeny v roce 2023.

7) Srov. VOJTĚŠKOVÁ, Jana: *The works of Jan Dismas Zelenka in 18th and 19th centuries in Prague*, Clavibus unitis, roč. 4, 2015, č. 1, s. 85–90 (dále VOJTĚŠKOVÁ 2015).

8) Srov. *Sammlung*, op. cit. v pozn. 4, s. 14.

9) Datace není jednoznačně čitelná. Faksimile zápisu publikováno VOJTĚŠKOVÁ 2015, op. cit. v pozn. 7.

10) GERBER, Ernst Ludwig: *Historisch-Biographisches Lexicon der Tonkünstler: welches Nachrichten von dem Leben und Werken musikalischer Schriftsteller, berühmter Componisten, Sänger, Meister auf Instrumenten, Dilettanten, Orgel- und Instrumentenmacher, enthält*, Breitkopf, Leipzig 1790, 2 sv.

Chronologicky nejstarším rukopisem z Morawetzovy sbírky, pomineme-li již pojednaný rukopis Zelenkův, je potvrzení Jiřího Antonína Benda (1722–1795) o zapůjčení dvou autografů jeho duodramat *Ariadna auf Naxos* a *Medea*. První melodram, jak jej dnes nazýváme, napsal Benda na text Johanna Christiana Brandese pro zámecké divadlo v Gothě, kde bylo poprvé provedeno v lednu 1775. Po jeho úspěchu zhudebnil Benda ještě *Medeu* na text Friedricha Wilhelma Gottera, premiéra se uskutečnila v květnu téhož roku v Lipsku. Obě duodramata dosáhla poměrně velkého ohlasu a mnoha provedení. Dá se předpokládat, že Benda si zapůjčil své rukopisy z vévodské knihovny v Gothě v souvislosti s dalšími provedeními. Buď potřeboval opisy děl nebo mohl provést jejich úpravy.

Ariadna byla v roce následujícím po premiéře, tj. 1776, uvedena v Drážďanech, Berlíně, Hamburku a Hannoveru. Do konce 70. let se objevila na programech divadel celkem čtrnáctkrát. *Medea* byla provedena v roce 1776 v Hamburku a během následujících pěti let ještě asi patnáctkrát.¹¹

Tři dopisy skladatele a klavíristy Leopolda Koželuha (1747–1818) vypovídají především o hudebně-vydavatelské činnosti svého autora.¹² Je známo, že Koželuh zastával ve Vídni významné postavení. Již skutečnost, že si mohl dovolit odmítnout nabídku salzburského arcibiskupa, aby nastoupil jako dvorní varhaník do jeho služeb místo Mozarta, svědčí o tom, že na počátku 80. let byl ve vídeňském hudebním životě významnou osobností. Prosadil se jako klavírní pedagog i jako skladatel. V roce 1792 byl pak jmenován komorním kapelníkem a dvorním skladatelem. V muzikologické literatuře je prezentován, ne zcela právem, jako nepřítel Mozartův a často bývá zdůrazněno, že místo u dvora dostal jako jeho nástupce, ovšem s mnohem větším platem. Prameny svědčí o tom, že Koželuh nepatřil ve své době právě k oblíbeným hudebním osobnostem,¹³ choval se k ostatním arogantně a prezíravě, jak dosvědčil ve svém životopisu mj. Václav Jan Tomášek.¹⁴

Leopold Koželuh (1747–1818)

Lithograph, A. Hatzfeld after W. Ridley, ca. 1800 /
Litografie, A. Hatzfeld podle W. Ridleye, cca 1800
NM-ČMH F 4

11) Srov. BRÜCKNER, Fritz: *Georg Benda und das deutsche Singspiel*, Sammelbände der internationalen Musikgesellschaft, roč. 5, 1904, č. 4 (August), s. 609–610. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/929251> [cit. 4. 7. 2021].

12) Všechny tři dopisy publikoval poprvé POŠTOLKA, Milan: *Leopold Koželuh. Život a dílo*, Státní hudební vydavatelství, Praha 1964 (dále POŠTOLKA). V monografii jsou uvedeny jen marginálně v poznámkách pod čarou.

13) Srov. např. POŠTOLKA, Milan: *Joseph Haydn a naše hudba 18. století*, Státní hudební vydavatelství, Praha 1961, s. 47–49.

14) „Koželuh se nedal pohnout k srdečnosti, ba jednal se mnou cize i jako s krajanem...“ Srov. *Vlastní životopis Václava Jana Tomáška*, ed. Zdeněk Němec, Topičova edice, Praha 1941, s. 86 (dále NĚMEC).

Hudební nakladatelství založil ve Vídni v roce 1784. Později předal vedení podniku svému bratrovci Antonínu Tomášovi. Zde publikované dopisy svědčí o tom, že nakladatelské záležitosti řešil osobně v letech 1787–1796. První dopis z roku 1787 je adresován lipskému nakladateli Johannu Gottlobovi Breitkopfovi. Koželuh mu poslal své nové symfonie *Trois Symphonies à Grand Orchestre* (TK I:3-5) a zároveň žádá, aby přiložené balíčky poslal i knihkupcům v Berlíně (Hummelovi) a Hamburku (Siemersovi). Koželuh ovšem nevydával jen svá vlastní díla, dokladem je dopis do Lince dirigentovi, hudebnímu řediteli a obchodníkovi s hudebninami Franzi Xaveru Glögglovi z téhož roku. K tomuto dopisu přiložil Koželuh soupis děl ze svého vídeňského obchodu, ten se bohužel nedochoval. Uvedeny jsou také podmínky obchodní transakce. Třetí dopis je pak adresován do Londýna nakladatelské firmě Lewis, Houston & Hyde,¹⁵ která převzala v roce 1795 podnik od Johna Blanda, s nímž se Koželuh osobně setkal během jeho návštěvy ve Vídni. Koželuh zde oznamuje vídeňské vydání svých *Trios Sonates Pour le Clavecin ou Piano Forte Avec l'accompagnement d'une Flute ou d'un Violon et Violoncelle ... Oev. 41* (TK IX:34-36, Tria B dur, D dur a G dur) a žádá, aby v téže době byla vydána i v Londýně. Tria ale pravděpodobně v Londýně nevyšla. Kromě vídeňského vydání se nepodařilo najít žádný jiný dochovaný tisk těchto skladeb.

K hudebníkům, kteří odešli z Čech na sever do německých zemí, patřil kromě známé rodiny Bendů i Antonín František Bečvařovský, psán též Beczwarzowsky (1754, Mladá Boleslav – 1823, Berlín). Po studiu generálbasu u Kuchaře a krátkém působení jako varhaník v pražském kostele sv. Jakuba odešel do Německa, kde se stal varhaníkem hlavní katedrály v Braunschweigu a kolem roku 1787 kapelníkem na dvoře vévody Ferdinanda von Braunschweig-Wolfenbüttel. Poté strávil nějakou dobu v bavorském Bambergu a kolem roku 1800 přesídlil do Berlína, kde zůstal až do své smrti.¹⁶ Oba dopisy, které se dochovaly v Morawetzově sbírce, pocházejí právě z doby jeho působení v Bambergu a Berlíně. Jsou adresovány hudebním nakladatelům a dozvíme se z nich o vydávání a pohybu hudebnin v Evropě na přelomu 18. a 19. století.

První z nich, určený nakladateli Andrému do Offenbachu, se týká vydání vlastních děl Bečvařovského. Mnohé bylo asi dohodnuto při Andrého předchozí osobní návštěvě v Bamberku. André při tomto pobytu onemocněl, a proto se ho Bečvařovský ptal na zdraví. Odpověď byla sice optimistická, nicméně André následujícího roku v poměrně mladém věku paděsáti osmi let zemřel. Šest písní s klavírem, které skladatel nabídl k vydání s věnováním královně Luise Meklenbursko-Střelické, manželce pruského krále Friedricha Wilhelma III., skutečně u Andrého vyšlo. Svědčí o tom mj. recenze v *Allgemeine musikalische Zeitung* č. 42, (17. 7.) 1799,¹⁷ i dochovaný exemplář v hudební sbírce královské domácí knihovny na zámku v Berlíně.¹⁸ Bečvařovský chtěl hudebninu osobně předat královně a pravděpodobně

15) Další dopis L. Koželuha londýnské firmě z 20. 1. 1796 je dochován ve vídeňské Nationalbibliothek, viz <http://data.onb.ac.at/rec/AC14192865>.

16) Srov. KADLEC, Oldřich: *František Antonín Bečvařovský (1754–1823). Příspěvek k poznání života a díla*, magisterská diplomová práce, Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, Praha 1969.

17) Srov. pozn. 53 v edici za anglickou verzí článku.

18) Srov. pozn. 57, dtto.

si tím připravoval půdu pro svoje následné působení v Berlíně. Nevíme ovšem, co mínil biografií, jejíž dva exempláře měly být tištěny na jemném papíru. Spolu s dopisem se žádný životopis nedochoval. Bečvařovský dále píše i o klavírním koncertu, který hodlal u Andrého publikovat. Zda jej stihl André vydat, není patrné,¹⁹ ale ve zmíněné hudební sbírce královské domácí knihovny na zámku v Berlíně²⁰ se dochovalo *Concerto pour le Forte-Piano mit Orchester*, které by mohlo být totožné s koncertem uvedeným zde v tomto dopisu. Skladatel byl s vydavatelem pravděpodobně v dobrém osobním vztahu a mohl si dovolit narážku na bamberské kněze, kteří s obavami očekávali sekularizaci. Ta sice přišla až o pár let později (v letech 1802–1803), ale schylovalo se k ní asi už dříve.

Druhý dopis je určen nakladatelům Breitkopfovi a Härtelovi do Lipska. Bečvařovský zde nejprve zprostředkovává kontakt Friedrichu Wilhelmu Pixisovi (1755–1820), otci pozdějšího profesora houslí na pražské konzervatoři a proslulého zakladatele pražské houslové školy Friedricha Wilhelma Pixise (1785–1842). V té době podnikal otec se svými dvěma syny koncertní cestu do Polska a Ruska. Žádal o vytištění portrétů svých synů a jejich zaslání prostřednictvím pokladníka královské pruské komory ve Wroclawi pana Billera.²¹

Další dopis Bečvařovského byl odeslán již z jeho nového působiště v Berlíně, kde byl skladatel činný také jako pedagog a dirigent. Žádá o zaslání teoretického spisu od Friedricha Wilhelma Marpurga *Anfangsgründe der theoretischen Musik*, vydaného v Lipsku Johannem Gottlobem Immanuelem Breitkopffem poprvé v roce 1757. Požaduje také vybrané hudebniny. První tři zvolil podle nabídky v *Intelligenzblatt zur Allgemeinen musikalischen Zeitung* (No. 22, July 1803). Dále prosí o převážně klavírní skladby Mozartovy (*Šest tanců pro klavír* z opery *Kouzelná flétna* a klavírní výtah sboru z opery *Thamos*), dále klavírní koncerty Beethovenovy a Maškovy²² a pro své pokročilejší žáky pak novější sonáty Beethovena, Maška, Duška a Cramera. Oblíbené byly i skladby Clementiho, jichž si objednal hned pět exemplářů. Hudebniny od Breitkopfa hodlal nakupovat opakovaně, žádal totiž, aby byl nadále zahrnut mezi abonenty.

Velmi významným svědectvím je dopis Jana Václava Huga Voříška (1791–1825)²³ jeho učiteli Václavu Janu Tomáškovy²⁴ z května 1818.²⁵ Týká se především provedení Tomáškovy

19) André vydal Bečvařovského *Concerto pour le Clavecin ou Piano-Forté, avec accompagnement de 2 Violons, 2 Hautbois, 2 Cors, Alto et Violoncelle composé et dédié à Madame la Baronne de Tillau, née Baronne de Honrodt, par Beczwarzowsky, Oeuvre I*, No. 634, A Offenbach sur le Mein, chez Jean André. Dále *Concerto en Rondo pour le Clavecin ou Piano-Forte, avec accompagnement de deux Violons, deux Hautbois, deux Cors, Basson, Alto et Basse, composé et dédié à Son Altesse Serenissime Madame la Princesse Caroline de Brunswick, etc. par Antoine Beczwarzowsky. Oeuvre 2me*, No. 736, A Offenbach sur le Mein, chez J. André.

20) Srov. pozn. 57 v edici za anglickou verzí článku.

21) Srov. pozn. 64, dtto.

22) Srov. pozn. 71, dtto.

23) Kromě korespondence se v Morawetzově sbírce v ČMH dochoval i autograf Voříškovy písně nazvané *Liedchen (von A. J. Schmier)* s textem *Freundschaft lehrt in Kummertagen* (NM-ČMH Tr B 629) a vlastnoruční spartace *Klavírního septetu*, op. 74 od Johanna Nepomuka Hummela (NM-ČMH Tr B 605).

24) Tomášek vzpomíná svého žáka Voříška v biografii, srov. NĚMEC, op. cit. v pozn. 14, viz též pozn. 83 v edici.

25) Překlad dopisu vydal HNILÍČKA, Alois: *Fragmenty k uměleckému profilu Tomáškovy*, Dalibor, roč. 39, č. 14–15 (23. 6. 1923), s. 107–109.

*Mše Es dur*²⁶ ve Vídni. Mše byla věnována králi Friedrichu Augustovi I. Saskému a komponována na paměť porážky francouzského sboru u Chlumce v roce 1813. Voříšek velmi oceňuje Tomáškův styl, píše: „*Všichni posluchači byli překvapeni, že se ještě dnes může objevit skladba tak závažného obsahu, v níž se s důstojností spojuje originalita. Neboť moderní styl, který už tak rouhačsky páchá neplechu v komořině, se dokonce vplížil do chrámu.*“

Voříšek také tlumočil Tomáškoví výzvu nakladatele Sigmunda Antona Steinera a jeho firmy S.A. Steiner & Co. Haslinger, aby dopisoval do jejich periodika Allgemeine musikalische Zeitung mit besonderer Rücksicht auf den österreichischen Kaiserstaat, vydávaného v letech 1817–1824. V těchto novinách do té doby zcela chyběly příspěvky o hudebním dění v Praze a také rozsáhlejší teoretické stati o hudbě. Tomášek pak skutečně dopisoval do vídeňského listu, nejprve nepodepsané příspěvky a poté rozsáhlejší příspěvek o italské sopranistce Angelice Catalani.²⁷ V závěru dopisu Voříšek sděluje, že byl vyzván vídeňským spolkem Gesellschaft der Musikfreunde, aby pro něj složil oratorium. Vzhledem k tomu, že tak velké dílo v tomto žánru ještě nekomponoval, váhal, zda nabídku přijmout. Na posledním zasedání spolku pak navrhl, aby tato práce byla nabídnuta Beethovenovi.

Pojednané dopisy Morawetzovy sbírky pocházejí vesměs z Donebauerovy kolekce a byly tedy získány nejpozději do roku 1908. Otázkou zůstává, kde Donebauer své akvizice získával. Zdá se, že značná část dopisů pochází z nakladatelských domů, ať už jde o Breitkopfa & Härtela v Lipsku, Andrého v Offenbachu, Leopolda Koželuha ve Vídni, nebo S.A. Steinera ve Vídni.

Edice uvedených dopisů z Morawetzovy sbírky s českým překladem je zařazena za anglické znění tohoto článku, viz s. 14–39.

S dopisy českých hudebníků z počátku 19. století souvisí ještě korespondence německých autorů s bohemikální tematikou. Významný podíl zde má Carl Maria von Weber, jehož dopisy v Morawetzově sbírce (G 13723–13726) byly pojednány už na jiném místě.²⁸ Dále list Johanna Gottlieba Naumanna (G 13697). Mezi domácími autory je pak velmi zajímavý a obsažný konvolut desíti dopisů Tomáškových (G 13658–13665 a G 13684). Mezi nimi zaujímá významnou pozici jeden dopis Johanna Wolfganga Goetha adresovaný Václavu Janu Tomáškoví. Devět dopisů pak napsal sám Tomášek různým adresátům. Tato korespondence bude vzhledem k závažnosti a rozsahu publikována na jiném místě.

Adresa: Jana Vojtěšková, České muzeum hudby, Karmelitská 2, 118 00 Praha 1, Česká republika
E-mail: jana.vojteskova@nm.cz

26) Srov. pozn. 80 v edici za anglickou verzi článku.

27) Angelica Catalani (1780–1849). V letech 1817–1824 podnikla evropské turné. Srov. pozn. 87 v edici za anglickou verzi článku.

28) VOJTĚŠKOVÁ, Jana: *Několik pramenů z doby působení Carla Marii von Webera ve Stavovském divadle / Several Sources Pertaining to Carl Maria von Weber's Work for the Estates Theatre in Prague*, *Musicalia*, roč. 5, 2013, č. 1–2, s. 57–64 (česká verze), s. 65–77 (anglická verze).